

Johann Ulrich Wolff von Todtenwarth

**Discursus Iuridicus. De Foeminarum In Iure Civili Et Canonico Privilegiis,
Immunitatibus, & Praeinentia**

Rostochii: Saxo, 1615

<http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn730630986>

Druck Freier Zugang

127.

Wolff, Joh. Ulr.
R.U. jür. 1615.

DISCVRSVS IVRIDICVS.
DE
FOEMINA-
RUM IN JURE CI-
VILI ET CANONICO PRIVI-
LEGIIS, IMMUNITATIBUS,
& præeinentia.,

QVEM

Divina adjuvante Clementia

ET

Adprobante Amplissimo ordine Ictorum in Celeber-
tima Academia ROSTOCHIENSI

Ex optimis & præstantissimis Ictorum floribus
privato studio comportavit

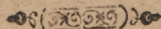
ET

*In publicum brabenterium ingenij exercendæ
gratia produxit*

Addiem. V. Julij.

JOHANNES-ULRICUS WOLFF

Spirensis: LL. Studiosus.

ROSTOCHII.

Excudebat MAVRITIVS SAXO.

Anno M. DC. XV,

*Magnificis, Amplissimis, Nobilissimis, Consul-
tissimis & Prudentissimis Viris*

D NN. CONSULIBUS

*Totiq; adeo fulgentissimo Senatui Magnarum
& laudatissimarum Rerumpubl.*

LUBECENSIS

&

ROSTOCHIENSIS

*Dnn. Patronis & Fautoribus suis devotâ animi ob-
servantiâ æternum venerandis.*

F. & F.

**PATRES CONSCRIPTI.
MOECENATES MAGNI.**

*U M per crepusculum temporis, ut ita
loquar, SPIRÆ in patria mea dege-
rem; horis subcivibus & ab ordinario
studio vacuis, conlegi privilegia nonnul-
la, nescio quo fato, de Mulierum
Authoritate, quam in jure nostro obtinent, ex va-
rijs legibus, & scriptoribus, & ijs quidem, qui de
Republica literaria optume sunt meriti. Ea vero
ita comportavi, non ut publici juris fieri unquam pro-*

A 2

ponerem

ponerem (Hodierno enim seculo , quod *AVRE-*
VM , ob aureos viros in eo florentes , mihi adpella-
rephas sit , cui quaeso *DEOS* Immortales , religio
non esset , ejusmodi Ducibus è Legione Decuma quinta
se immiscere , ij præferim , qui primulz nuper ad signa
conscriptus & adlectus est ?) Sed ut mihi cum alijs
Juris materiebus familiaria redderem . Non etenim ea
parvi æstimanda ; cum cotidie hinc inde casus sese ob-
ferant varij ; ut sunt Testamentarij , & illi de successio-
nibus , Capacitate Feudorum , Dote , perhibendis
testimonijs & alij , qui etiam subtilioribus & emun-
dioribus ingenijs ut plurimum negoti faceſſunt , im-
mo de quibus ut apud Philosophos De Anima : Ita &
de nostris apud nostros plaustro fere librorum scripta
sunt . Verum nescio ego quis Genius Genium me-
um incitavit aliquantum altius investigare , (ultra
25. enim privilegia eaq; rudia mihi in promptu nõ fue-
runt , cum celeberrimam hanc Academiam adcessis-
sem) & pluribus conquisitis ea in ordinem redigere .
Ego Genio huic , rem me non infructuosam adgressu-
rum sperans , obtemperans fui , & tandem , nescio
quo calore Inveni , an alio , Juris Antecessorum Cla-
rissimor. Alma & laudatissima hujus Academia
ROSTOCHENSIS censura subjecti . Illi
prout sunt viri exquisitissima sapientia , hac eadem
revidentes , communi adprobarunt calculo , simulq;
Publico

Publico Auditorio communicanda & recitanda
esse; unanimes statuerunt concilio. Testatur id a-
bunde programma adfixum & subfixum, quod Am-
pliss. & Consultiss. Vir Dn. THOMAS LIN-
DEMAN J.C. & Professor Clariss. Præcept. &
Fautor meus ætatem honorandus, nomine totius Ma-
gnifici Collegii Juridici nudius tertius adfigi curavit.
Monitis vero ego illorum, prout decet, parendum
censui, sicq; præterlapso quinto Julij (animus au-
tem ad 4. directus erat, ubi simul diem meum
natalitium celebrare oratiunculâ ejusmodi volui, sed
ob alia impeditus, postridie) publico congressui
exposui.

Ea igitur privilegia Typographi prælo expoli-
enda demando & vobis VIRI AMPLIS-
SIMI, PRUDENTISSIMI, CONSULTIS-
SIMI consecro & voveo. (Causas haberem plurimas,
quas heic recensere nec pagina concedit, nec opera
pretium, omnibus de ijs quid constet. Vnam saltem
adducam, quo Zoilorum morsus quadantenus evi-
tare valeam. Ea est faventia vestra aura in Dn.
Parentem meum SEBASTIANUM MÜLLER-
I. & C. qui Spire in summo illo Imperatoris F. A.
P. G. Principum & Procerum Imperij Dicasterio
Vobis ab officio Procuraturæ est, ad miraculum usq;
beneficentissima, cujus favoris immemor si essem, fa-

Etum hoc nulla silerent secula. Non potui igitur
non obferre VOBIS hoc chartaceum munusculum,
obnixè rogans, illud à malevolorum dentibus, immu-
ne & incolume servare & protegere, meq; sub Pa-
trocinij vestri clypeo tutum, cum Tutelare Numen
suis, requiescere dignemini & pariamini.

Valete & Salvete Proceres OPTIMI, MA-
XIMI, FELICISSIMI.

Rostochlè Museo pridie Nonas Julias, quo die hoc votum in
Bonæ Fama Templo
ad ÆTERNITATIS aram erigo.

LVbeCensIs CIVitas Magna sIt à Christo! fLoreat
hæCLonge, & Late!
RostoChIVM fLoreat In seCVLa, & in paCc pla
fLoreant InCoLæ!

Gemino meum votum, & quidem animitus ita:
HIs DeV's aDsIt, aDsIt VICTorLa.

VV. AA. & P.

Addictissimus

JOANNES-ULRICUS WDESS Spirensis
LL. Studios. Author.

LECTORIMEO.

ICEAT & te alloqui. Quæso autem ne vitio mihi vortas, quod hanc meam oratiunculam, aut ut ego inscribo, Discursum, publici Juris fieri patior. Spero apud te Sanum & Cordatum me hoc gratiæ in venturum, blandum nempe vultum, blandam faciem, blanda verba. Spero itidem te, hæc mea studia adprobaturum; id quod si cognovero, calear & stimulum addes (quod sancte polliceor) ad majora & magis ardua. Ego quidem, quem sciam, nemo est, qui uno tractatu Mulierum privilegia confessit. Edidit quidem scriptum Georgius Rolbagius JC. quod inscripsit certamen masculo foemineum, in quo primum Mulierum nonnullas, ut ita dicam, authoritates ponit; verum eas postmodum in Acie, ut ille vocat, virili, diminutum it. Hic autem si non omnia; tamen, novi, mera ex parte privilegia tibi ob oculos sunt posita. Ita tamen prout juvenilis labor & vires perferre potuerunt. Dices, me contra tenorem rituum, quibus Rhetorices in classe qui familiam ducunt, utuntur, egisse; dum plurimas allegationes inferui. Sed si hujus me argues, albis ego vestimentis indutus prodeco, hoc est, innocentiam meam prætendo. In ipsa enim recitatione, quod testabitur Auditorum (quorum numerus tantus fuit, quantus paucis, frequens adeo, & tam Professorum, Doctorum, quam Studiosorum præsentia condecoratus, notorius est) Germana & ingenua fides, eas omisi, quas tamen, Typographi literis orationem hanc

A 4

meam

meam exscribendam demandare cum animus erat, rursum adijeci & induxi. Præterea scias nonnulla privilegia hîc adposita esse, quæ cum grano Salis sunt excipienda. Hæc prælibare volui, quo gratiam tuam mihi conciliare valerem. Vale igitur Lector, cui de meliori luto sunt præcordia.

Tu vero Zoile, quid? Arrodis? Latras? Vulgo circumfertur: Canes multum Latrantes non mordent. Tecum aliter. Tu enim non latras solum, sed mordes insuper. Verum ego tam latratus, quam morsus tuos risui duco, & tanti æstimo, quanti, ut cum Plauto meo loquar, ancillam (Aures pudicæ mihi veniam, dabunt) cloacæ nostræ eruendæ destinatam. Sufficiat mihi si bonis placuero. Tibi quod displiceam norunt omnes, qui vel tantillum è fontibus Sapientiæ veræ hauserunt.

Vos BONI vero quæso adplausum date, & iterum atq; iterum VALETE.

Collegij Juridici in Academia Rostochienſi
VICE DECANVS

THOMAS LINDEMAN
IC. ET PROFESSOR.

Emorabilis & eximia M.
Craſſi apud Ciceronem Elo-
quentia extat commendatio.
Nihil, inquit, præſtabilius eſt,
quàm poſſe dicēdo tenere ho-
minum coetus, mentes allicere,
voluntates impellere quo ve-
lit, & unde velit deducere.
Hæc una res in omni libero
populo, maximeq; in pacatis, tranquillisque civitatibus
ſemper floruit, ſemperq; dominata eſt. Quid enim aut
tam admirabile, quam ex infinita multitudine homi-
num exiſtere vnum, qui id, quod omnibus natura da-
tum ſit, vel ſolus vel cum paucis facere poſſit? aut tam
jucundum, cognitu & auditu, quam ſapientibus ſen-
tentijs, gravibuſq; verbis ornata oratio & perpolita?
Quid tam magnificum, quam populi motus, judicum
religiones, Senatus gravitatem, unius oratione con-
verti? Quid tam regium, tam liberale, tamq; munifi-
cum, quam opem ferre ſupplicibus, excitare afflictoſ,
dare ſalutem, liberare periculis. &c.

Quibus verbis, ut contextus innuit, non nudam
ſacundiam, ſed Eloquentiam cum juris ſcientia con-
junctam, Craſſus deſcribit, ad ejuſq; ſtudium ſub Cor-
ta & Sulpitij perſoniſ omnes juris Studioſoſ graviter

B

monet,

monet, excusat, & inflammat. Talem Eloquentiam
Philosophus in victo exercitui comparat. Eadem in-
structus Pericles in concione procedens fulgurare & ro-
nare visus est. Cacus Appius Senex, & corpore mi-
nus valens, juris & Eloquentia vi adeo potens exitit,
ut Pyrrhum Regem à fœdere, quod tantum non per-
cussus erat, repulerit. Tullius Eloquentia flumine &
juris fulmine Agraria legis vim animis populi, qua-
si radicitus infixam, fregit, eruit. Sensit eiusdem vim
Hortensius, cum eidem Ciceronis oratio os obturasset.
Sensit Curio, qui Tulliana Eloquentia ceu veneno quo-
dam sibi linguam & memoriam demptam quereba-
tur. Eadem Eloquentia virtus Iudices in causa Clu-
entiana quasi occacavit; Casarem orbis Dominum
vicit, eiusq; calculum nigrum Ligaria positum in al-
bum convertit. Hisce duobus adminiculis Cicero fre-
tus tridui spatio se ex Oratore in Iureconsultum eva-
surum gloriari non est veritus. Servius Sulpicius teste
Pomponio, à Scaevola ob juris patrij imperitiam objur-
gatus, Eloquentia studio adjutus, exiguo tempore omni-
bus reliquis eius ætatis Iuris omnes praripuit Vene-
res. Hisce Juris scientia & eloquentia velut alis desti-
tutus, si quis regimen capeßat, & semetipsum confun-
dat, & Rempub. pessundet, necessum est. Dolendum
itaq; est nostro hoc conclamato seculo studia hæc vel di-
velli & separari, vel plane negligi, & segnius excoli,
contro-

controversis quaestionibus & quidem inutilibus discutiendis magnam temporis partem insumi. & Principiis juris recte cognoscendis & exornandis parum opera studiiq; impendi. Unde fit, ut barbaries, cujus ramenta majores nostri succidere summa ope amissi haecenus sunt, denuo irrepat, pulpita, curias & tribunalia occupet. Quotidie enim experimur, Studiosos complures vix primis literis recte imbutos, humaniores artes & Eloquentia studium fastidientes, in privata collegia irruere, & postquam in conqurendis & confligendis antinomiis strenuo se agonistas annos aliquot exhibuerunt; tamen alterutra alarum dictarum destitutos, fastigium verae politicae scientiae pertingere non valentes, infima subsellia lambere, & instar procorum Penelopes Domina dum potiri nequeunt, ad ancillas mercenarias vilesq; operas se convertere.

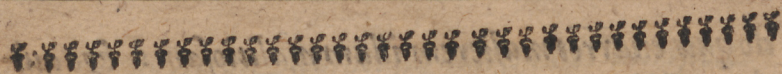
Saniozem melioremq; mentem. Juveni Doctissimo & Politissimo JOANNI-ULRICO WOLFFIO Consultissimi & Clarissimi Dn. SEBASTIANI WOLFFII, Icti, & supremi Sacri Romani Imperii Tribunalis Advocati & Practici celeberrimi, filio esse, ipse & facto comprobavit nobis, dum non Themidi tantum: sed & suade litando, orationem DE IMMUNITATIBUS, PRIVILEGIIS & BENEFICIIS SEXUI MULIEBRI COMPETENTIBUS concinnam & elegantem

ex juris limpidissimis fontibus & interpretum tradi-
tionibus deductam, Facultati nostra exhibuit, eamq;
crastino die hora nona publice in acroasi majori
recitare constituit.

Cum itaq; hic ipsius conatus sit laudabilis &
ob id fovendus, iuvandus; ideo Magnificum Dn. Re-
ctorem, Dnn. Professores, omnesq; adeoq; Acade-
mia Civis rogatos velim, huic solemni recitationi inter-
esse, & attentione sua incepto studio continuando, per-
oranti calcar addere, aliosq; ad vestigia similia cal-
canda excitare dignentur.

P. P. Rostochij 4 Julij Anno 1615.

DISCURSUS JURIDICVS.

DE

FOEMINARUM IN JU- RE PRIVILEGIIS, IMMUNITA- TIBUS & AUTHORITATE, QUAM IN ILLO OBTINENT.

AVSPICE

JEHOVA OPT. MAX.

Oratiuncula forma conscriptus.

MULTA sunt, Magnifice DN. RECTOR,
Viri Reverendi admodum, amplissimi,
consultissimi, excellentissimi, Dni. MOE-
CENATES, PRÆCEPTORES, PROMOTORES,
& FAUTORES æternum mihi venerandi,
vosq; Studiosi omnium Ordinum, NO-
BILISSIMI, PRÆSTANTISSIMI, LITERATIS-
SIMI. Multa sunt, *inquam*, quæ non solum juris no-
stri Antistites celebriores: Verum etiam præstantio-
res è Senatu D. Patrum; subtiliores è Schola Philoso-
phorum; ingeniosiores è tribu Poëtarum in ignomiam
& abominationē Mulierum hinc inde scriptis suis pu-
blici juris fieri passi sunt, è quibus si paucissima tantum
enarrare mihi proponerem, non hora hæc, nec dies hic
sufficerent; ita multa maxuma prodidère; ita bona illa
Mulierum familia labe conspersa est. Quam querula e-
nim sit querela *Beillius Chrysostomi*, ingeniis acriori aceto
totis deliberandū relinquo. *Quid quis dicat, conqueri-*
tur in sermon. de scollac. Joan. Baptst. aut quomo-

B 3

da

do quis enarret mulierem illam malitiosam? Ego qui-
 dem existimo, nullam esse in hoc mundo bestiam compa-
 rabilem mulieri mala. Quid inter animalia quadru-
 pedia Leone scævius? Sed nihil hac ferocius Quid
 in serpentibus Dracone pestilentius? nec hic quidem cum
 muliere mala conferri potest. Nam Leo & Draco, in
 malo inferiores sunt. Daniele in lacu Leones Veriti
 sunt: iustum vero illum Naboth Jerabel interfecit.
 Cætus Jonam in ventre custodit: Datila Samsonem
 circumventum illecebris, raro etiam capite deforma-
 tum, alienigenis tradidit. Joannem Baptistam in de-
 serto viventem Dracones & Aspides, subdita ferita-
 te tremuerunt: Herodias vero eidem caput abscidit, &
 tanti viri mortem in pretium saltationis accessit. O
 malū summum & acutissimum diaboli telum mulier!
 Per mulierem Adam ab initio cecidit, mulier ipsum exo-
 terminavit; Per mulierem munitissimus ille David
 suum innocentem militem Uriam Epistolæ dolo occiden-
 dum militibus tradidit. Mulier sapientissimum Sa-
 lamonem in prævaricationis Sacrilegium precipita-
 vit. Mulier fortissimum Samsonem rasit, rasumq; ex-
 cœcavit. Mulier castissimum Josephum vinculis alli-
 gatum in carceres trussit. Mulier Ioannem totius mū-
 di caput capite truncavit. Quid dicam de hominibus
 quum mulier Angelos de cœlo precipitaverit?

er

er omnes prostravit, omnes jugulat, omnes interficit,
 omnes elidit, nemini parcat, non levitatem honorat, non
 sacerdotem reueretur non Prophetam honorem desert. O
 malum omni malo peius mulier! Sive illa dives, sive
 pauper sit. Si facultates habeat, cooperatrices sunt ma-
 litie sue. O malum intolerabile, vipera irremediabi-
 lis, venenum insatiabile! Si honorem accipit, extollitur
 si injuriam patitur, insanit. Si potentis uxor sit, non ces-
 sat nocte ac die callidis stimulare maritum sermonibus,
 blanditur nequiter, & quod vult, importuna rapit vi-
 olentia. Si pauperem habeat virum, ipsum
 ad iracundias & rixas incitare non desinit; si vidua
 sit, omnes passim despicit, & ad omnem audaciam
 superbia inflatur. Hæc Chrysostomi verba, talia quidem
 quæ quis à tam Sanctissimo Patre profecta esse, nun-
 quam somniaret. Sed tamen sunt eiusmodi, ad quæ col-
 limant & alia Philosophorum dicta, ubi mulier voca-
 tur viri naufragium, domus tempestas, quietis impedimentum,
 vitæ captivitas, cotidianum damnum, voluntaria pugna,
 sumptuosum bellum, belua conviva, sollicitudo confidens; Lea-
 na complectens, exornata scilla, animal malitiosum, malum
 necessarium, prout eam vocavit Secundus Philosophus teste
 Valerio Max. serm. 9. Huc spectant etiam Poetarum elo-
 quia & proverbia, ὡς ἐκ αἰνότερον καὶ κύντερον ἄλλο γυναικὸς in-
 quit Homer. itidem foemina nil pestilentius: item ignis, a-
 qua mulier, tria pessima sunt mala vbivis, & quæ sunt se-
 xcenta eiusmodi farinæ alia. Verum enimvero quæ jam

recensui de Mulieribus malis, improbis & sceleratis il-
 lis bestiis, ubi melius est sedere in pinna tecti & habita-
 re in terra deserta, *pro verb. 21. vers. 9. & 19.* quam cum il-
 lis cohabitare intelligenda sunt. Et absit hæc de omni-
 bus pronunciemus. Quis enim tam exsensæ mentis &
 rationis esset, qui bonæ frugis & indolis mulieres ad
 Garamanthas usque, quod dicitur relegare vellet. Quis
 non cum Menandro comico illo statueret, καλὸν φῦλον πε-
 φικεν ἐν βίῳ γυνή. Puleram plantam esse in vita mulierem.
 Quis sexui illi infensus esset? Et annon natura ipsa ma-
 jori in fæmineum, quam masculum coetum nos trahit ar-
 dore? nonne, matres nostras plus & vehementius,
 quam Patres diligimus. *Anto. Vacun. in l. 3. ad fin. ff. de his
 qui sunt sui vel alien. jur.* Arius Pinellus in rubr. C. de bon. ma-
 ter: *part. 2. n. 12. in fin.* Quis igitur optimis fœminis
 non faveret, aut quis in earum laudes pedibus quasi
 concedere sibi turpè duceret? Igitur rem me non infru-
 ctuosam aggressurum sperans, nonnulla de Mulierculis
 illis in harenam hanc producami. Licet autem in tam
 augustissimâ concione, tot Academiæ hujus luminum
 lucidiss. tot studiosorum præstantissimorum verba fa-
 cere, ij præsertim, qui sibi ipsi de curtili sua suppellectile
 bene conscius est, cujus ingenium nulla limatum aut e-
 laboratum industria, religio esse & debeat & deceat: at-
 tamen; ut olim in ludis olympicis non formosissimi co-
 ronabantur, sed qui strenui dimicarunt, prout ex pris-
 ca consuetudine referunt. *Arist. lib. 1. Ethic. c. 9. & Picol.
 grad. 9. philos. moral. c. 13.* Ita & ego putarim, prædam ado-
 reæ cos venari neutiquam posse, qui domiglebræ suæ ad-
 fixi manere, quibusq; cum glire illo apud Martial. tota
 dormitur hyems, adeoq; qui lubentius cum Socrate in
 dolio latere, quam in apricum hominum maxumè vero
 in

in literatis, conspectum prodire expedit. Quare cum
sciam studio atq; magnanimitate, parandum servan-
dumq; esse regnum literarum, ex Scalig. monitō, *exorc. 166*
sect. 3. & ut ait Columell. non minimam gloriam, esse,
magnæ rei quantumcunq; possederis participem esse;
co gratus, & libentius in publica hæc Minervæ castra
progredior, tum quò ex cultius ingeniolum meum
reddatur, tum vero in primis, quoniam vestram Audi-
torum humanitatem & benivolentiam in me directam
video. Ni enim hi mei me oculi fallunt, ea est immane,
quam blanda & benefica. Venio tamen prius eam ora-
tum placideq; impetratum, totus mihi persuasum ha-
bens, vos cuncta quæ proferentur pro candore vestro
innato æqui bonique consulturos. Constitui autem
hodie ad vos sermonem dirigere, non de trita, ut quibus-
dam quidam videri posset; Sed de gravi illa materia,
multisq; incognita. Quænam scilicet in jure nostro mu-
lierum sit autoritas, prærogativa, immunitates, & pri-
vilegia, quæ in illo obtinent. Illa pro talento à DEO
tributo, exiguo licet, pro ratione, temporis, quantum
quidem in me situm, & fieri unquam poterit, explana-
bo. Vos Auditores omnium ordinum præstantissimi
horulæ quadrantem lubentibus animis concedite. Tu
autem magne DEUS adnue!

Materiæ igitur & propositi mei Oceanum, Audi-
tores optumi, ut intueor, pro quantos fluctus exhibet.
Ille, quam latissimus ille sese mihi ostendit! Ut autem
illi, quibus longum in magno isto Oceano iter demeti-
endum est, initium facere coguntur à ritu. Ita & mihi in
æquore hoc literario, immenso licet, ad litus accedendū
omnino esse existimo; quod faciā, si bona vestra cū pace
Mulierū privilegia vel in thoro considerare, vel in foro

C

examinare

examinare licebit. In thoro considerabimus illa, quæ mulieri ratione alimentorum, ratione Successionis, ratione Potestatis, erga maritum competunt. In foro examinabimus privilegia, quatenus ea considerantur, vel ut sunt judicialia; vel civilia. In illis perponderabitur mulier ratione immunitatis à torturis, Carceribus, Conventione, & alijs. Secundum quam Ideam, vobis penicillo quasi depictam, totam orationis meæ seriem explicabo. Ut igitur ad thorum primitus accedam, more eorum, quos olim Custodes pudicitie appellabant, agere placer: hoc est, in illum castè inquiram, ubi occurrat ratione alimentorum privilegium tale.

I Maritus non adhibendo Medicum in infirmitate, Uxoris suæ, si vxor obierit, præsumitur, quod ob talem negligentiam animam effarit, & propterea, maritus privatur omni lucro & commodo sibi proveniente, ex morte suæ Uxoris, non aliter ac si eam occidisset, illudque Fisco adplicatur. *2d. gl. in l. si ab hostibus §. Si Vir uxorem in verb. lucrifacere ff. Solut. matrim. & ibi Barr. Bald. Alber. & alij.* Nec sufficit medicum neglexerit, aut Imperitum, adhibuerit, cum paria sint, ut docent *Alexand. Arer. Cocca. Rolandus. &c.* Uxor tamen quæ viro suo infirmo non adhibuit illam curam, quam adhibere tenebatur: Sed in illius infirmitate negligens fuit, ob hoc legatum non amittit, vel aliud commodum sibi ex morte mariti proveniens, nisi culpata sit, & talis, ut puta, si medicos, quos habere potuisset, volens non vocaverit, aut medicinam ordinatam non subministraverit: Secus si alia, quædam omiserit, prout consuluit, *Natta. conf. 402. n. 1. & Joseph-Ludov. conclus. 24. sub. 12. ampliat,* quin secundum *Heron. Laure. in decis. Aven. 21. n. 7.* Uxor legataria, etiam non adhibendo Medicum, non privatur legato

per

per l. indignum ff. de hi qua ut indignis auferuntur. Farina tom
4. oper. crim. tit. 14. de amiss. lucr. dot. negl. marit. quest. 120. n.
24. & 101. fol. 168. 171.

2 Quamvis mulier ob adulterium dote, privetur.
Menoch. lib. 2. de arbit. jud. quest. casu. 288. n. 19. & 23. & cas.
419. n. 44. & idcirco alimenta à marito petere nō possit,
sicut notat. Alexan. in c. plerumq. n. 4. ad med. vers. quæro ma-
ritus de donat. int. vir. & vxor. tamen ali debet à filio, nisi
in vitæ turpitudine luxuriose vivendo perstiterit, sicut
hoc decisum in decisionibus Pedemontanis decisio 124.
Farin. tom. 4. oper. crim. quest. 192. fol. 997. & quest. 143. n. 141.
usq. ad n. 148. fol. 621. Quin etiam adulteram alere mari-
tus tenetur pendente sc. super adulterio lite, secund. Fe-
der. de Senis, conf. 176. Vid. Petr. Barbos. in repet. rubr. ff. So-
lut. matr. vers. 2. n. 44. in fin. vers. poterit tamen Farin. tom. 5.
operum crim. quest. 143. n. 43. p. 621.

3 Et quamvis verum quod ob adulterium tale ma-
ritus dotem lucretur, & vxor, ut jam dictum, ea prive-
tur. Mariti tamen hæredes contra vxorem adulteram
non possunt adulterium proponere, siue civiliter, siue,
criminaliter, ut dotem lucrentur per viam actionis seu
querelæ, siue maritus vivens adulterium sciverit, siue
ignoraverit; Sed bene retinentes dotem, possunt per
viam exceptionis vxorem ad dotem agentem, de adul-
terio opponere: Sicut hanc declarationem late, com-
probat, & à contrariis defendit. Petr. Barbos. in repet.
l. 2. in pr. par. 1. ff. sol. matr. n. 124. vers. Sed advers. & n. 125. & seq.
Farin. de delict. Carn. tom. 5. oper. crim. quest. 142. n. 119. & seqq.
Immo, si maritus vixit, sciens adulterium uxoris, &
tunc tacuit, aut nihil dixit, ipsius hæredes vxorem a-
gentem ad repetitionem dotis, ne quidem exceptione,
adulterii repellere possunt. sicut docent Doctores, Alber.

Abbas Alexand. Bald. Angel. Imola. & alij Farin. d.l.n. 121. fo. 609. neque etiam possunt repellere, etiamsi maritus sciverit, & de Adulterio conquestus fuerit, sed extrajudicialiter improbaverit, id. n. 129.

4. Notorium est, quòd Dos omnino requiratur ad Matrimonium adeo, ut & pater locupleti filia vel nepti dotē dare cogatur. *l. quoniam novella 29. ff. de inoff. testam. Gail. 2. obs. 99. n. 14. Mynsing. Concur. 5. obs. 32. n. 2. & Cent. 6. obs. 85. aut si pater ex vivis decesserit; Frater sorori dotem dare teneatur. Hottom in tr. de dot. n. 3. ab onere hoc vacuæ & immunes tamen sunt Fæminæ. Cum enim mater in potestate filias non habeat, eas etiam dotare non tenetur text. in l. neg. mater. 14. C. de jur. dot. Ascan. in tr. d. patr. potest. effect. 11. n. 14. Clud. in tr. de condict. indeb. cap. 4. n. 36. p. 127. ex quo solo feliciores censendæ mulieres, quod illis Dos constituenda, undecunq; etiam illa proveniat: neque tamen illæ eam constituere opus habeant. Quin non solum Dos à parentibus constituenda, sed insuper etiam à parte mariti Donatio propter nuptias Novell. 119. in pr. & l. si constante 19. C. de donat. ant. nupt. Sichard. in rubr. C. de donat. ant. n. 3. fol. 534.*

5. In dotando filias non minimum privilegium etiam hoc est, quod in legato, ubi testator relinquit mulier Si nupserit. Centum; Si vero Religionem & Monasterium ingressa fuerit. Quinquaginta; Mulieri ingredienti Monasterium eadem quantitas debeatur, quam accepisset si nupisset, quia ea conditio, Si nupserit, tanquam turpis rejicitur; cum sit indirectè impeditiva vitæ contemplativæ ut docent Boer. decis. 3. n. 14. fol. 15. Cacheran. decis. Pedemont. 126. n. 5. & 22. Quamvis Baldus in Authent. nisi rogari vers. quæro nunquid Monasterium C. ad Sct. Trebelh. dicat, quod executores testamenti deputati ad virgines

virgines maritandas, non debeant dare illam dotem & quantitatem, quæ solita est dari virginibus intrantibus monasterium; sicque concludat, quod major debeat dari Dos maritandis quàm ingredientibus monasterium, qui tamen improbatur. à Cacher. d. decis. 126. n. 6. & 22.

6. Potest itidem mulier, quæ feudum ad se pertinens habet id marito sine consensu domini recte in dotem dare, *text. sufficiens in C. unico d. investit. quam Tit. accep. à Sempron. & tenent communiter. Dd. tam ex veteranis ut Balz. Math. d. Aff. l. Balzeran. Curt. Jun. Zasius. Iason, quam ex modernis ut Duar. Vultei Borchold. Wesenb. Oldendorp. Mynsing. Cent. 4. obser. 86. Gail. 1. obs. 36. n. 11. & alii modo tamen feudum illud non dederit æstimatum. Cum rei æstimatæ in dotem datio sit instar emptionis l. ex conventionem 11. C. de pact. l. quoties C. de jur. dot. Angel. & Iason. in §. actionum Institur. de action. Henr. à Rosenth. d. feud. tom. 7. c. 9. concl. 9. n. 6. & c. fol. 640. & seq.*

7. Licet autem etiam mulier dotem constante matrimonio non donare possit alii præsertim in præjudicium mariti; tamen si donaverit, donationem illam morte mariti confirmari, quin asseram, nullus anxius sum: docent me hoc Doctores haud infimi subsellii. ut Cacheran. decis. Pedemont. 94. n. 8. fol. 255. & Cravetta conf. 428. n. 8. & in hoc præ filiofamiliâs mulier peculiare privilegium obtinet. Filius enim familiâs, si alicui aliquid donaverit, etiam mortuo patre, donatio illa non valet l. quis §. filij autem C. ad l. Juli. Majest. & ibi Bald.

8. Dote tradita maritus rem dotalem alienare, non potest; si tamen per virum, & uxorem fiat venditio rei dotalis, & ambo pretium se recepisse, confitentur; mortuo viro, vxor ab hæredibus viri totum pretium rei dotalis venditæ, non dimidiam, petere potest: id

quod in multis curiis sic iudicatum & decisum est, ut
Bononiæ; test. Imol. in c. cum contingat in 27. col. vers. juxta
prædicta de jure dot. Perusij test. Bald. Novell. in rr. de dote
in 6. par. limitat. 12. circ. fin. & in Senatu Montisferrati:
Roland. à Valle in cons. 64. vol. 1. Licet nonnulli dissenti-
ant Bart. Bald. Paul. de Castro. Curtius Senior. Franc. de Cur-
te & alij statuantes quod hæredes viri non sint obligati
solvere, nisi dimidiam pretii partem, cum altera di-
midia pretii pars, præsumatur tempore venditionis ad
Mulierem pervenisse, quos tamen refutat. Trentacinq.
var. resol. lib. 3. tit. de jur dot. resol. 4. fol. 364. adde. Crav. cons. 9.

9. Si tamen Mulier marito suo dotem dederit, aut a-
liud aliquid propter contractum matrimonium: Mari-
tus autem ille aliam vxorem matrimonio sibi ante hac
devinctam habuerit, detectâ primâ vxore, quæcunque
dedit mulier ista, quam secundo nupsit, repetere potest.
l. cum qui duas 18. §. Cæterum C. ad. l. Jul. de adult. modo mu-
lier illum duxerit, & ignorârit ante illi esse vxorem: fe-
cus si noverit: tamen enim nihil potest repetere; quia cen-
setur particeps turpitudinis. Secund. Bellaper. ad jam. d. l.
Farin. tom. 4. oper. crim. de delict. carn. quæst. 190. tit. 16. n. 36.
37. fol. 570.

10. Si vero ignoraverit mulier; pro dote illata jure re-
tentionis gaudet, & in bonis mariti prædefuncti tam-
diu manet, donec ipsi dos. aut lucrum dotale quod ex
pacto vel statuto loci mulieri debetur, plenariè solva-
tur. l. si filio 25. & ibi Br. ff. Sol. matr. Bl. in l. pen. C. de pign. act.
Wesenb. Cons. 77. n. 9. & cons. 50. n. 24. Quod sane albo
lapillo notandum, cum hoc in praxi cottidianum sit,
semperq; secundum illud pronuncietur, docente Gail. 2.
pract. obs. 12. n. 6. Quamvis autem in bonis tantum allo-
dialibus mariti hoc procedere videatur, cum in iis sal-
tem,

rem, non etiam feudalibus mulier tacitam hypothe-
cam habeat, *docente Mynsing. Cent. sing. observat. 45. n. 3.*
4. & 5. prout etiam Domini Camerales olim pronun-
ciarunt: Tamen magis est, ut in feudalibus quoque
eam illud obtinere affirmem. Sic enim *idem Mynsing.*
Cent. 6. obs. 82. in princ. tradit, Uxorem defuncto mari-
to, ipsius bonis omnibus, quod notandum, jure reten-
tionis posse incumbere, donec dos integrè restituatur.
Et non tantum in bonis mariti Allodialibus; verum
etiam feudalibus & Emphitenticis mulierem securita-
tem dotis habere docet. *Gail. 2. obs. 83. n. 4. Vid. Andr.*
Cludium de condict. indeb. c. 7. n. 69. & 70. p. 33.

11. Immo Mulier in ejusmodi exactione dotis in bo-
nis mariti, omnibus creditoribus alijs, etiamsi antero-
res fuerint, merito præferri debet. Hinc ex hoc privile-
gio mulier præfertur non solum tacitam, sed etiam ex-
pressam hypothecam anteriorem habentibus, ad quod
faciunt. *l. 29. & 30. C. de jur. dot. item Novel. 97. c. 3. & Nov. 109*
c. 1. cum pene tota substantia, Mulieribus in dote con-
stituta sit. Idcirco potius eis jus largiendum, quam alijs
Creditoribus exterioribus, ne plane ad paupertatis ter-
minos vergere necesse habeant. Adjiciunt his prædi-
ctis calculum suum. *Cujac. in Coment. ad Novell. 97.*
p. 320. Mynsing. 1. obs. 61. & 4. obs. 13. Borch. ad § actionum In-
stit. de act. Wesenb. conf. 50. Treut. vol. 2. disp. 24. th. ult. lit. b.
Sichard. ad l. 12. C. qui pot. in pign. n. 18. & seq. p. 1030.
quantumvis dissentiat. *Andr. Gail. 2. obs. 28. Videat-*
tur Tholoss. lib. 9. Synt. jur. c. 24. n. 7.

12. Hactenus, Auditores, privilegia illa prolata, quæ
Mulier in thoro ratione alimentorum & dotis nomine

obtinet, quibus insuper addo hoc, quod ea in bonis paraphernalibus etiam invito marito contrahere possit, cum hic in eis nihil juris obtineat. *ex l. hac lege. de pact. convent. l. id velles & ibi Bl. C. de revoc. donat. Jason. in l. maritus §. fin. C. d. procur. Cacheran. decis. 62. n. 84. fol. 160.* Nunc videndum, quænam ulterius in thoro eis in jure nostro attributa sint, ubi obviam venit Successio; quæ consideratur; vel ut similis est & par cum masculis, vel ut præfertur, vel ut dignitatem in thoro, in quem succedit, recipit. Ergo de successione simili prius dicendum. Hic pono privilegium subsequens tale.

13. Quamvis in juris nostri articulis in multis deterior sit conditio foeminarum, quam masculorum *l. 9. ff. de stat. homin. & semper major dignitas in sexu virili l. 1. ff. de Senat.* non video tamen, quo jure, qua ratione, qua auctoritate statutum sit, ab Impp. quod in successione & potestate, foemina non æqualis censeatur viro, neque ut vir in successione Principatum & Regnorum, admitti debeat; cum, tamen & jure divino, & civili, jus illud succedendi & imperandi, una cum masculis illis competat. De jure divino, annon Creator ille Cœli & Terræ, Dominus dominantium, Rex Regum, DEUS. T. O. M. Cum creasset Protoplastos nostros parentes unum & idem præceptum eis dedit. *Genes. 1. vers. 27. & 28. cum dixit, Crescite & multiplicamini, & replete terram, & subijcite vobis eam & dominamini piscibus maris, & volatilibus cœli & universis animantibus quæ moventur super terram.* Videtis hic Auditores, tam foeminam, quam virum, hoc præcepto DEUM alloquutum fuisse. Cur igitur quæso hoc dominium optumis fœminis sublatum est? Sed dicet forsan, nasutus quis, datam ibi quidem utrique sexus in animalia dominationem; Sed tam

tamen interim mulieri nō datam esse potestatem in homines. At tu, qui hæc pretenderes, dic mihi, quod tantum masculo, nimirum Adamo illa potestas tributa sit? Annon ibi vocabulum illud est. *Vobis? Subjicite vobis*, inquit DOMINUS. *Terram & dominamini*. Et licet tale tibi responsum lubens concederem, detinet tamen me & vetat concedere. c. 2. *Gen. vers. 18.* ubi dicit DEUS. *Non est bonum Hominem esse solum, faciamus ei adiutorium simile sibi.* At vero, unde desumpsit illud adiutorium? Nonne ex costa? Et cur hoc? Sane ut æqualis in facultatibus Viri esset, & hominis. Unde & appellatione hominis ICRUS virum & fæminam continet, in l. 152. ff. d. V. S. Iccirco noluit eam sumere ex pedibus, ne inferior esset, neq; ex capite, ut superior. Sed ex latere, quo æqualis. Nec obstat illud *Genes. 3. vers. 16.* *Et sub Viri potestate eris, & ille dominabitur tibi.* Non enim ibi agitur de potestate legali, quā præstantioribus subjiciuntur inferiores, secundum certa statuta, & leges Imperij; Sed agitur de potestate naturali, in qua est ordo quidam, ut alter alteri obtemperet; & sic dominatur maritus uxori, ut nempe hæc obtemperet, illi in his, quæ matrimonij juris sunt: Sicut filius obtemperat patri in his, quæ gubernationis naturalis sunt, c. c. ff. ordo 33. q. 5. Adducerem multa etiam de jure civili quæ fœminas æque ac mares ad administrationem & gubernationem admittunt, si tempus & vestra, Auditores, benevolentia id modo paterentur. Adducam, tamen, vestra bona cum pace, ex multis unum. *Maximum vitium* inquit Imper. in l. 4. C. de lib. exhi. *antiquæ subtilitatis præsentī hac lege corrigimus, quæ*

D

puta-

putavi, alia esse jura servanda in successione paren-
tum, si ex testamento veniant in masculis, & alia in
fœminis: cum ab intestato simile jus utriq; sexui serva-
rint: & paulo post. Qui enim tales differentias in-
ducunt, quasi natura accusatores existunt, cur non to-
tos masculos generavit, ut unde generentur non fiant:
& rursum. Sancimus itaq; quemadmodum in successi-
onibus parentum, quæ ab intestato deferuntur, æqua-
lance & mares & fœmina vocantur: ita in scriptura
testamentorum &c. Auditis hic, Auditores præstan-
tiss: illum qui fœminas à successione arcet, naturam
quasi accusare. Sed hanc accusare non licet, nisi quis
plane stupidus, bardus, blennus & stolidus. Ergo etiam
fœminam à successione arcere non licet. Et quæ quæ-
so hæc esset iniquitas: fœminas, cum sint ejusdem san-
guinis cum masculis, à successione arcere, & propter
hoc solum, quod fœmina nate sunt, paterno vitio (si vi-
tium illud dicendum est) innocentem prolem gravare.
text. in l. 14. C. de legic. hered. Putarim sane ego, salvo ta-
men aliorum judicio, æquo modio cum fœminis in suc-
cessionibus agendum, ut cum Masculis; siquidem illæ
nonnunquam his sapientiores sunt. Annon enim lau-
datiss. Imp. Justinianus professus, se consilium in lege,
condenda à reverendissima matre sua sumpsisse? Nov.
2. c. 1. § hac omnia §. neq; illo & Novell. 21. quarum verba hic nō
exscribam. Sufficiat hæc dixisse, non quidem; ut mascu-
lis fœminas præferrem, aut unā cum illis in eodem gra-
du, uno & eodē tempore imperitare debere, censerem;
sicq; consuetudini locorum nonnullorum receptæ con-
trarius

erarius essem: sed ut ostenderem foeminas, à successione non esse omnino excludendas, Add. Tholos. lib. 7. de Rep. c. 11. n. 22. & seq. pag. 267.

14. Succedit ergo aliud. S. si masculus infeudatus fuerit, & feudum non amplectatur, sed fortè refutet, & negligat, tum fœmina, stante & vivente masculo, ad feudum recte admittitur. Schrad. de Feud. part. 7. c. 4. n. 8. per. l. 1. §. Sinemo 9. & l. 2. §. Sed si sint. 8. ff. ad S. Cr. Tertul. Jason. in l. si. quis heredem n. 6. C. de instit. & substit. Hieron Crat. cons. 9. n. 158. vol. 1. Rosenth. de Feud. tom. 1. c. 7. concl. 41. n. 33. fol. 510.

15. Amplius; si filia est hæres à patre in testamento instituta, tum ex l. fin. C. de edict. D. Hadriani tollendo, in possessionem bonorum feudalium, quæ pater tempore mortis possedit, non minus, quam allodialium mittenda est, non obstante contradictione filiorum & agnatorum, aut domini, salvis illis interim alijs remedijs, sicut hoc sæpius in Camera Imperiali Augustiss. decisum fuit. Et procedit hoc magis, si foemina seu filia jam in possessione est, donec alio remedio excludatur, sicut hoc determinatum esse dicit. Rosenth. in tr. feud. c. 7. conc. 48. n. 3. fol. 540. in causa Kalenberg Contr. Kalenberg An. 1572

16. Et fœmina sic in feudis succedens; alijs indistincte feuda largiri potest. Vulteijs de feud. lib. 1. c. 3. Schrad. de feud. part. 4. c. 1. n. 59. & sic jurisdictionem in Vasallos suos sibi acquirit, & habere potest; cum hæc connexa sint. Duaren. c. 6. n. 11. adeo ut etiam de feudis suis, sicut masculus, subinfeudare queat. Rosen. de feud. c. 3. concl. 3. n. 4. fol. 98. Clara hæc sunt in successione simili omnia Auditores; clarum etiam extat adhuc aliud quod ni auribus vestris molestum recenserem lubens: sed faciam: Attendite ergo quæso ulterius.

17. Si maritus & Uxor simul emerunt prædium, ambo mittuntur in possessionem illius; quod si factum, & altero ex maritis; marito sc. mortuo, uxor superstes permansit, ut maritus potuisset, sic etiam Uxor hæredem, quendam ad talis prædij dimidiam capeffendam instituere potest. Et institutus talis hæres ab Uxore, dimidiam ab hæredibus mariti jure petere potest. Quamvis enim nonnulli velint, si maritus & Uxor simul venderint, quod Uxor tantum pro forma adhibeatur, & totum pretium perveniat ad maritum. *Bald. Boër. Cravett. Joan. Ronchal. & alij*, & sicut res empta à marito de pecunia Uxoris donata, Viro, non Uxori acquiritur. *l. Uxor marito ff. de donat. int. Vir & Ux. & Dd. communiter*. Sic etiam res empta ab Uxore de pecunia mariti, acquiritur marito, non Uxori. Quamvis item præsumatur communiter, quod si Uxor & maritus una emerint, illa res empta, de mariti pecunia empta dicatur. *l. quintus ff. de donat. int. Vir & Ux.* & per consequens acquisita marito; ideoque ab Uxore relinqui hæredi non posse: Tamen putarim æquiores esse sententiam cum Cacheran. *Decis. Pedemont. 140. fol. 393. & seq.* Si diceretur quod ad hæredem Mulieris dimidia empti prædij pertineat; ideoque hæredem jure petere posse, hac motus ratione: quia, si maritus & Uxor simul stipulantur aliquid sibi dari, tum Uxori etiam dimidia acquiritur. *Alexand. Conf. 133. n. 3. lib. 4.* Ergo etiam si aliquid una emerint. Secundo facit casus legis. *in l. 1. & l. multum interest. vers. nam siquidem C. si quis alteri vel sibi*; ubi Uxor emens prædium nomine suo, si res eidem tradita est; sibi non Viro acquiritur, salva tamen marito vel hæredibus ejus actione ad prædium adversus Uxorem, ejusve hæredes, quatenus locupletior facta est, quas leges ad hoc adducunt. *Bart. in l.*

in l. c. si instrumenta. n. 6. C. de fid. instr. lib. 10. & Paris. conf. 80.
n. 9. vol. 1. Recensui jam ea privilegia, Audit. quæ foemi-
nis in thoro seu conjugio viventibus competunt, ratio-
ne successionis æqualis: nunc dicam paucis de ijs, ubi qui-
dem foemina succedit, sed alijs in successione præfertur.

18. Sicut autem in genere masculino ex pluribus fi-
lijs primogenito regnum cedit. Dn. Besold. 1. *disput. polit.*
6. *lib. 18.* id quod non solum apud Ægyptios, Moabitas,
Albanos, Græcos, Athenienses, Macedones, Trojanos,
Persas, & Numidas; Sed & apud nostros Germanos, o-
mnesq; gentes & nationes consuetudo obtinet; Ita et-
iam jus primogenituræ ad foeminas omnino extenden-
dum est. Unde si foemina per se capax est successionis, vel
ex consuetudine, vel ex statutis Regni, deficiente lineâ
masculâ, primogenitæ filiæ Regnum deferendum esse,
censerem, sicut etiam Archiducatus Austriæ in mascu-
lorum defectum ad filiam devolvitur seniore. *per con-*
suetud. *Frider. 11. Imper. de jur. ac privileg. Aust. Ducat. §. 12.*
Quemadmodum illud recenset Melchi. Haimansf. Gol-
dast. *com. 1. consuet. fol. 86.* Dn. Besold. 1. *Disput. Nomico-polit.*
disput. 17. lib. 12. p. 93. & 96. Mortua verò illâ primogenitâ,
& iisdem non existente masculo, sed femellâ & mater-
terâ, dicerem, filiam illam, primogenitæ materterâ
potiorem esse. Sicut hoc me docent. *Tiraq. Petr. de*
bell. Perric. Roman. Covarruv. Ludov. de Molin. Cabeti. Forst.
& alij. Vide Dn. Besold. *cl. 1. disput. polit. 6. lib. 38.* Hinc
etiam primogenitæ gnatam secundo genitæ filio
præferendam esse staturem. *Addæ etiam quod fæminæ*
omnino regnum deferendum, si vel investita vel con-
suetudine receptum fuerit, adprobantes hoc Cacheran
decis. Pedem. 27. n. 15. Decii conf. 498. n. 24. Men. conf. 801. n.
17. lib. 9. Corn. conf. 26. sub. n. 9. vers. nec obstat, quod. vol. 1.

And. Knichen. de Sax. non. provoc. jur. c. 3. n. 117. & seq. Cra-
vet. conf. 606. 656. 579. 806. 820. 828. &c.

19. Porro prærogatiuam in successione etiam mu-
lier ex hoc consequitur. Si quis absq; proximis hæredi-
bus defunctus fuerit; cum defunctorum interfit, ne sine
hærede moriantur, l. & quia 6. ff. de instic. act. notissimi ju-
ris est, quod ijs non extantibus, pijs locis bona conse-
crentur, ex Authent: Omnes peregrini: C. de success. vel socio
defuncti, quo nō superstitite, Collegium vel Curia succe-
dit tot. tit. C. de hæreditariis decur. Mulier tamen seu vxor
defuncti, si superstes fuerit, & socio & collegiis præfer-
tur in omnibus: quia maior est societas quæ est inter
coniuges; socii cum illi sint divinæ & humanæ domus
l. adversus. C. de crim. expil. hæred. & in matrimonio fiat
divini & humani juris communicatio. l. ff. de rit. nup. fi-
untque duo unum & duo in carne una c. lex divina 27.
q. 2. Et proinde, cum societas species fraternitatis l. verū
63. ff. pro socio & societas conjugalis duplici vinculo, di-
vino & humano constringatur, merito præferri debet
Vxor socia aut socius coniunx etiam Imperialis libera-
litis socio & curiæ, omnibusque collegiis societate,
tantum humana junctis Tholos. lib. 45. synecag. jur. c. 15. n.
4. fol. 977.

Et hæc de successionis prorogativa; nunc dicendum
restat de ea successione, quam large ut fumam, puto, si
ex sacris paternis abit mulier in thorum maritalem, a-
deoque in omnibus mariti dignitatibus succedit.

20. Hinc igitur mulier plebeia, nubens viro patri-
tio aut nobili, eandem dignitatem sortitur, in qua con-
stitutus est maritus. Vid. Marth. Stephan. lib. 1. de iurisdic-
t. c. 14. n. 16. & 17. pag. 126. id quod exemplum hoc docet.
NORIBERGÆ est lex vestiaria, ut plebei certo genere
vestimen-

vestimentorum sint contenti, ita ut sericum ferre non audeant. Deinde Patricijs est permissum, undulato & Damasceno & parua catenula aurea uti. Nunc finge; plebeiam quandam nubere patritio; quæstionis est: an illa propter maritum etiam ferre possit Undulatum, Damascenum & auream catenam? Et dicendum, quod sic; cum iuribus vulgatis vxor, viri forum, privilegium, dignitatem & jura sequatur per l. cum quedam ff. de iuridict. omni. jud. l. exigere ff. de jud. Goed. ad l. 195. § 7. ff. de V. S. p. 1111, Schönborn, 1. polit. c. 6. p. 37. Matth. Steph. lib. 1. de iurisd. c. 29. n. 59. p. 199. Crayer. conf. 800. n. 8. part. 5. fol. 131. Et hoc privilegium mulier, mortuo marito, etiam obtinet; non solum quoad dignitatem, hoc est, ut, exempli gratia, Doctorum conjuges doctorissæ appellentur. (Dass man sie Frau Doctorinn nennet) sed etiam quo ad immunitates; arg. l. quoniam C. de testam. l. 2. §. Sed ut substitui, C. de const. pecunia Vid. Amplifs. Dn. Præc. D. Cothm. respons. Academic. 15. n. 22. & 23. fol. 84. Sic in incluta Academia Tubingensi, privilegia concessa Doctoribus & Studiosis; uxoribus & liberis quoq; eorū concessa sunt, quæ etiam salva ipsis sunt & permanent, dummodo intra, viduitatem, se retinuerint, vel eiusdem conditionis, prout, prior maritus erat, nupserint. Sicut, hoc illius Academiae Professor olim non incelebris Joan. Sich. ad l. 10. n. 2. C. de secund. nupt. fol. 550. palam facit, adde Cacheran, decis. Pe. demont. 31. n. 14. fol. 95. Hoc autem masculus nunquam obtinet. Niel. disp. Feud. ult. th. 26. Caman, disp. de Regal. 4. th. 32. Cl. Dn. Præc. D. Besold. cl. 1. disp. polit. n. th. 52. Is enim si matronam aut virginem nobilem in matrimonium, duxerit, exinde non efficitur nobilis. Interim, tamen, Matrona eiusmodi, vel virgo nobilis, dum eiusmodi plebeio nubit, dignitatem illam, quam ab origine pater-

na habet non amittit; cum secundum Bald. naturalis dignitas, quæ ex origine paterna est, perire nequeat. Vtrum, autem, vxor, habens maritum, divitem, etiam dives dici possit, de eo meum hoc loco non est dicere. Differit de hac quæstione eleganter magnus ille Ictus Aymon. Cravet. *consil.* 164, n. 3. fol. 308. qui ibi videndus est.

21. Præterea ex illa dignitates cum mulier in potestate & thorum conjugalem è Sacris paternis transit; Mulierem etiam consequi jus trium liberorum, non solum eam, quæ tres liberos diverso tempore, sed etiam, quæ ter geminos enixa est, ac si diverso tempore peperisset, dicit Phil. Camer. *lib. 2. mediat. histor. c. 65. p. 275.* Et insuper etiam monumentum illud Romæ in S. Maria de palma extans, id testatur, quod recenset antiquitatum insignis scrutator Janus Gruterus Professor Heidelbergensis in *antiquis. Romanis. p. DCXXXI. n. 2, in hunc modum.*

PERSICUS. LIBERTUS. MANUMISSUS. AT. CONSILIUM.
PROCURATORIO. NOMINE. APUD. DOMITIAN. CÆS. IN.
SECUN. COS. EXERCUIT. DECURIAS. DUAS. VIATORIA.
ET. LICTORIA. CONSULARES. C. CORNELIO. PERSICO
F. HABENTI. EQVVM. PUBLICUM. CORNELIÆ. ZOZIMÆ,
MATRI. EIUS. HABENTI. IUS. QUATTUOR. LIBER. BENE-
FICIO. CÆSAR. LIBERTIS. LIBERTABUS. POSTERISQ.
SUIS. EORUMVE.

At quodnam privilegium illud fuerit, jus trium liberorum consequi & habere, docet *Plinius secundus* qui *lib. 2. Epist.* de quodam Voconio loquens, ait; se jus trium liberorum ei impetrasse, ab optimo Principe, quamquam id aliquin parce, & cum delectu daret. Idem, *ad Traian, lib. 10.* verbis se non exprimere posse, ait.

ait., quantum sibi gaudium attulerit, quod dignus vi-
sus fuisset jure trium liberorum. Et crediderim equi-
dem, Plinium sūm opere lætitiā adfectum fuisse. Excusa-
tus enim fuit ab omnibus muneribus civilibus, quæ Pa-
trimonii non essent. *l. 2. ff. d. Vacat. muner.* Excusatus
fuit à Tutelis & Curationibus. *§. 1. Instit. de excus. tutor.*
& liberatus fuit à Legationibus publicis. Quin apud
Lacædemonios trium liberorum Parens immunis erat
ab Urbis custodia & excubiis: & qui quatuor haberet
liberos, ab omni prorsus onere exemptus erat. Ma-
gnū sane hoc privilegium, & ita magnum, ut Plinius
scribere non erubuerit: Suetonio jus illud petenti, for-
tunæ malignitatem illi illud denegasse, *in dict. Epist. ad*
Traian. Magnum etiam illud est, quod Mulieribus illud
concessum. Hinc enim illæ vivo patre testamentum
condere, & rem suam sine Tutorum auctoritate, ad-
ministrare potuerunt. Hinc à tempore Tergeminorum
simul natorum, cum ex publico illi alerentur usq; ad
pubertatis annos, parentibus potestas patria tributa
sine onere & sumptu educationis. Hinc ancillæ, ex pri-
vilegio Julii Cæsaris & Augusti, quæ tres liberos pe-
perisset Vacatio; quæ quatuor, Libertas concedebatur.
Hinc mulieribus quæ trium liberorum matres essent, ex
Scto Tertulliano largiebatur intestatorum filiorum
successio, si modo ingenuæ essent. Quod sane privile-
gium non est de nihilo æstumandum, sed maximi pon-
deris censendum; cum id expetierint Viri magni, & ta-
men impetrare non potuerint.

22. Adhæc in dignitate ejusmodi constitutis mu-
lieribus concessum, ne solæ in plateis, sed semper co-
mitatæ per famulam eant. Hinc *Svida teste in Zaleuco*
Lex Charundæ apud Thurios fuit, ut mulieres in fo-

E

rum

rum prodirent, cum suis cognatis, & una pedissequa, Conjectura enim scortationis olim habita, si mulier aliquo sola iverit, & ideo non levem injuriam eis fieri ab illis censebatur, qui comitem earum seduxerunt, sicut docet Ictus Ulpian. in l. i. §. omnem autem injuriam & l. item apud Labeonem §. si quis Virginem ff. de injur. Petr. Gregor. Tholosan. lib. i. Syntag. jur. c. 2. n. 5. Rævard. lib. 4. c. 17. Adde etiam Fride. Taubman. in not. ad Plauti Amphitr. act. 3. sc. 2. ad illud, ubi Alcumena ad Foreminquit. *Suber mire Comites?* p. 62. Dixi, Auditores omnium Ordinum honoratissimi, Mulierum Privilegia, in thoro quæ obtinent, considerari debere tripliciter, vel quoad alimenta, vel quoad successionem, vel quoad potestatem, De illis hætenus egi; agendum igitur de potestate, quæ consideratur, vel ut ea est posita in potestate absoluta, vel ut in libero ejus arbitrio.

23. Potestatem absolutam quod attinet: Maritus Uxorem propria & absoluta potestate & autoritate, sine Ecclesiæ iudicio non potest propter adulterium expellere, etiam si illud sit notorium & maritus à Viro fide digno certior redditus fuerit extra judicialiter, Secundum Dd. Covarr. Petr. Barb. & alios. nisi ita notorium sit, ut inficiationi locus nullus sit, quando sc. est facti permanentis, hoc est, quando mulier, postquæ à Viro recessit, Sobolem suscepit, & maritus noverit, illam, ex se non esse procreatam. Thom. Sanch. lib. 10. matr. sit de divorc. disp. 12. quæst. 2. n. 13. vel si vxor publice moretur cum adulterato, tum enim propria autoritate marito licet mulierem suam domo sua expellere Prosp. Farinac. de delict. carn. quæst. 143 n. 50. & 232. & seq. fol. 622, & 623.

Sita.

24. Si tamen lata est sententia divortii propter adulterium Uxoris ; postea autem Vir quoq; adulteratur, tum mulier eum repetere potest, non quidem de rigore juris, sed tamen de æquitate Canonica, prout docet Alberic. in verbo Matrimonium 8. Col. 2. Vid. Hypopol. Bonacofs. tr. de æquitat. canon. concl. 76. p. 18.

25. Simile potestatis absolutæ argumentum est : quod, licet auxilium præstans, aut quoquomodo particeps in crimine læsæ Majestatis eadem pœna puniri debeat, quā principalis reus delinquens. l. 1. ff. ad l. ful. Majest. Doctoribus Bare. Zabar. Marsil. Jodoc. Damhoud. & aliis ad plaudendum. quæ pœna varia est, & inter alias etiam pœna Confiscationis bonorum. text. in l. quisquis in fin. C. ad l. ful. Majest. & ut sentiunt communiter. Dd. Br. Bald. Odofred. Angel. Imol. Alexand. & alij. Quod inquam Uxor ejusmodi criminis rei non incurrat Confiscationem bonorum: Tholoss. lib. 35. Syntag. jur. c. 1. n. 23. Verum non solum, à Viro damnato recuperat dotem ; & donatio propter nuptias ante crimen commissum facta confirmatur, & validatur, sed etiam si ad secunda vota transierit, velut usufructuaria facta donata Fisco restituit. text. in l. quisquis §. Vxor. C. ad l. ful. Majest. Sicut hoc etiam procedit in marito mulieris damnatæ. Cacheran, decis. Pedemont. 80. n. 15. Quin etiam quarta pars hæreditatis Mariti illi debetur. ex authent. Præterea C. unde Vir & Vxor. Sotin. conf. 121. n. 1. & 6. lib. 4. Farinac. tom. 4. oper. crim. tit. de crim. læs. Majest. quæst. 115. §. 3. n. 121. fol. 123.

26. Manifestum etiam est, quod non solum quis possit insultantem & venientem contra se, armatum, sed etiam præparantem se ad id occidere. Bl. in l. lege ff. loc. cond. Eodem modo mulier concumbens in eodem lecto

eum marito, quæ scit, maritū suum, sub cervicali abdidi-
 se cultrum, vel gladium, quo ipsam dormientem jugula-
 ret, arrepto gladio impune occidit maritum, *Sicut notat,*
Jacob. de Graff. decis. aurea. 65. n. 7. part. 1. Farin. com. 4. oper.
crim. tit. 14. de homic. quest. 125. n. 63. fol. 271. quemadmodum
 etiam furem occidere licet, non solum, postquam fura-
 tus est; Sed etiam ante furtum, dum se ad furandum,
 præparat; *Farin. d. l. n. 195. fol. 291.* Potestatem illam quod
 attinet, quæ in libero Mulieris arbitrio est posita, ut &
 illa innotescat, paucis dicam. Quis autem mecum non
 exécrabitur vulgatos illos versiculos, quos nescio, an
 homo? quis composuit.

Nux, asinus, Mulier, simili sunt lege ligata:

Hæc tria nil recti faciunt, si verbera cessant.

Prò brutum dictum! Quis vero mecum non ex com-
 muniis illis fatebitur versiculis:

Offendit Calum, Sanctumq; offendit honorem,

Vxorem serva qui ferit usq; manu.

Ah lapis est, ferrumq; suam quicumq; puellam

Verberat: e coelis deicit ille DEOS.

Æquā enim familiæ curam gerit, cur igitur ancillam?
 Pars tui est in sinu, cur servam? Facunda spes gregis est,
 cur mancipiū adpellas? Labor præmium; Amor fidē; u-
 teri tumor honorem postulat. Jupiter cum apud Ho-
 merum Junonem increpuiisset, nec monitis ea obseque-
 retur, minas adijecit; non tamen ulterius ad verbera
 progreditur. Quin etiam Cato, quem tamen Mulierum
 hostem fuisse, plerique aiunt, vxorem percuti sine
 sacrilegio non posse putabat, testante de eo *Plut. in Ca-*
ron. Censor. Vid. Gregor. Rolbag. Jct. tr. certam Mascul. Fa-
min,

min. in acie viril. c. 34. n. 32. p. 328. Quæritis hic, Auditores, quò hæc tendant, aut quomodo hæc ad mulieris liberum arbitrium spectent? Attendite! Ut eo melius vobis explicetur, puto maritum ingenuum, suam uxorem ut verberibus excipiat, non decere. arg. l. consensu. §. 6. ad fin. C. de repud. Alciat. de præsumpt. reg. 1. præsumpt. 3. n. 3. quamvis eam castigare possit petulantem. Si tamen, verberibus corium mulieris exasciare cogitur, videre, tenetur, ut verbera leviter & cum moderamine adhibeat. Plerumque enim, qui temere ad atrociorē vxorum castigationem, provolant, peiores eas reddunt, quas patienter ferendo meliores reddidissent.

27 Et maritus, si monitum hoc ventis consecraverit, immane quantum verberibus eam tractaverit: utiq; hoc in libero mulieris arbitrio positum, separationem thori petere, aut permanere, prout docet, Paris. cons. 54. n. 7. & seq. lib. 4. Petr. Barbos. in rubr. ff. solut. matr. part. 2. n. 31. & alii. Si permanere non cupit, sane, propria auctoritate aufugere potest. Petr. à Plach. in epist. de delict. lib. 1. c. 7. n. 3. Thom. Sanch. de matrim. lib. 10. tit. de divorc. disp. 12. n. 3. neque viro restituenda; præsertim si verbera illa mulieri periculum vitæ importare putentur; & tunc vir ita sæveriter mulierem pulsans, punitur amissione tertiæ partis propter nuptias. Farinac. tom. 4. oper. crimin. quæst. 143. n. 186. & 228. & seq. fol. 632. & 637. Vnde laudabili sane ratione, Argentinæ introductum esse censerem, dum vir vxorem verberans, Senatui incluto mulctam nobilem, persolvere, tenetur.

28. Eadem ratione ob hæresin mariti, propria auctoritate, mulier absque iudicio Ecclesiæ, aufugere potest.

test. Sin vero maritus ad fidem verè catholicam rever-
sus fuerit, illa redire tenetur. Idem *d. l. n. 20, & 21.*

29. Quando tamen mulier aufugiens restituenda,
est viro, & pristinam eius sævitiam & atrocitatem me-
tuit; tum à marito petere potest, sibi dari cautionem,
de non offendendo prout est gloss. in *c. extranmissa. vers. re-
stituitur. spoliis.* quin iudex hanc cautionem marito ex offi-
cio imponere potest, ut docent. Decian. in *tr. crimin lib.*
9. c. 11. Natta. *conf. 6. 10. n. 2.* Roland. *conf. 27. n. 17. lib. 3.* An-
ton. Gutierrez. *question. Canon. 24. n. 12.* & alii: etiamsi ti-
mor offendendi perveniat ex culpa ipsius mulieris: ut
puta, quia adulterium commisit, vel alia ex causa inter-
venerit. Farin. *de quest. n. 209. & seq.*

30. Licet etiam mulier teneatur sequi maritum su-
um, & in vita, & in morte, ut B. August. inquit *secund. gl.*
in c. 1. super verb. sequitur ve. s. de conjug. l. pro. & in c. unaquæq.
3. post. rext. ib. 13. quest. 2. quo collimant etiam Bl. Angel. Rom.
Imol. Alexan. & alij in l. si cum dotem §. si maritus ff. solut.
matr. tamen hoc locum non obtinet, in viro vagabun-
do. Hunc enim mulier sequi non tenetur. Adde etiam Fa-
rin. *tom. 4. oper crim. q. 143. n. 257. & seq. per tot. fol. 645. & c.*
nisi illa peregrinatio modica sit, ubi nempe maritus ju-
sta ex causa domo se transfert, ad alia loca, mutando
domicilium, . *secundum gl. in d. unaquæque. prout etiam do-*
cent. Cynus in l. libertæ 18. C. de oper. libert. Bart. in l. Ma-
via 13. §. fin. ff. de ann. legat. Panoni & alij in C. de illis de spons.
Schneidw. ad tit. Inst. de nupt. part. 4. de divorc. n. 47. fol. 87
aut si sciverit prius, quam contractæ fuerunt nuptiæ,
illum esse vagabundum: tum enim illum itidem sequi
tenetur. docente Tiraq. *lib. 1. de jur. connub. n. 30. Treutl.*
vol. 2. disp. 6. thes. 7. lit. 1. p. 54. Adde etiam Tholos. lib.
11. synr.

11. *syn. jur. c. 4. n. 18. 19. &c. ubi exempla & quando te-
neatur sequi maritum.*

31. Porro mulieris etiam in arbitrio positum est, virum si quem habet, adulterum, vel repudiare omni- modo, vel recipere, Licet enim maritus dotis admini- strationem offerat mulieri, & vitæ mutationem sanctè promittat.: Mulier tamen ob mariti illam poenitentiam invita illum admittere non compelli potest. Sed contra eiusmodi virum adulterum, civiliter ad separationem thori agere potest, quo casu ipsa & recuperat dotem. Farinac. lib. 1. conf. 27. n. 8. ubi etiam hoc procedit, in viro ac- cusante mulierem adulteram, add. eiusdem tom. 4. oper. cri- m. 16. quest. 142. n. 35. fol. 597. & lucratur donatio- nem propter nuptias l. consensu §. hæc nisi vir. vers. Si vero causam. C. de repud. & gl. in l. 1. C. de adul. Panor- mit. in c. tue. s. exor. de procurat. Imo non tantum, civiliter, sed etiam criminaliter Vid. Farinac. tom. 4. oper. crimin. quest. 141. n. 104. fol. 590. de adulterio ad poenam corpori infligendam, ex constitutione Ca- roli V. Imperat. maritum, accusare potest., licet. de iure civili non possit. &c. l. 1. C. de adul. *Peinlich Halsgerichts Ordnung. Caroli V. c. 120. Schneid. ad tit. Instit. de nupen. part. 4. de divorce. n. 31. fol. 77. Vid. etiam Farinac. lib. 1. conf. 72. n. 8. ubi etiam hoc pro- cedit in viro accusante mulierem adulteram & d. tom. 4. quest. 142. n. 35. fol. 597. Tholosan. lib. 36. *syn. jur. c. 6. n. 14. fol. 379.**

32. Quod si tamen Mulier adulterium comiserit & adul- ter præsentus absolutus fuerit, tum Mulier de adulterio nō potest accusari; quia absolutio adulteri, prodest etiā

adulteræ, modo per collusionem fuerit facta, l. denunti-
asse in fin. ff. ad L. Iul. de adult. Et hoc in adulterio specia-
le quiddam est, sicut animadvertit Gomez. siquidem in
alijs delictis, sententia absolutoria lata pro uno, nō pro-
dest alteri. Prosp. Farinac. tom. 4. oper. crimin. quæst. 199.
tit. 16. n. 108. fol. 590.

Magnalia fane hæc sunt omnia, Auditores; & quis
quæso animum induceret unquam, mulieres tanta &
talìa privilegia in jure nostro obtinere? Quis Mulieres
pari, quod ajunt, passu cum masculis ambulare prope &
incedere non negaret? Immo, quis Mulieres masculis
ferè non anteponeret? Ast hæc, quæ recensui non sunt
omnia. Expectatis ne igitur plura? Auditores, Audi-
tores recenserem & in aprium producerem longe alia
nisi vel tempus, quod in primordio stipulatus, aurem
vellicaret; aut nisi Harpocrates ob vestram miram in-
asculando humanitatem colophonem imponeret; il-
lud occinendo, μηδὲν ἄγαν NEQVID NIMIS. aut nisi il-
lius, quod Plutarchus docet, memor essem, πλεῖς μὲν, ὁ πα-
ρὰ τὴν ὁδοὺν ὡς ἐπὶ τῇ, δὲ ὁ παρὰ τὴν ἰσθμὸν ἦδυσθαι. jucundissimam na-
vigationem juxta terram esse, & ambulationem juxta
mare: seu, ut ingenuius loquar, jucundissimum esse u-
numquodque temperatum esse. Verum movet me illud
Philemon. Syracusani Comici, cum canit:

Eum, qui nihil opportune dicit

Longum existima, etiamsi duas tantum syllabas pro-

At bene dicentem ne longum existimes. (nunciavit.

Etsi per multa dixerit & longo tempore.

Huius iudicium. Homerum accipe

Is

Is enim nobis myriades scripsit versuum.

Nullus tamen Homerum appellavit longum.

Hæc Comici vox animum rursus addit, hæc fronte jubet esse serena; hæc Pavoris fiam e pectore penitus exulare mandat. Quod si igitur ea, quæ à me hæcenus prolata, non ita compta, & ita vestris comptissimis auribus digna fuerunt, veniam rogo. Spero tamen me hoc temporis benedixisse. Quapropter cum vestram benivolentiam nimium quantum in me directam videam, adducam nonnulla insuper alia & tribus quidem, quod aiunt, bolis, hoc est brevissime. Dixi autem hæcenus Auditores, de iis privilegiis, quæ mulieres obtinent in thoro.

33. Nunc videbimus ea quæ obtinent in foro; ubi sane, principio magni ponderis censenda, est lex illa hastiludialis, ab Henrico I. Imp. quem Aucupem nominabant, sancita, in qua Gottingæ in Saxonia, Anno 938. Sic edixit. *Quicumq; ex Prosapia nobili, fœminam, virginem, vel viduam, quamcumq; verbo aut facto violaverit, earumve bona, ut arces, prædia, pagos aliaq; per vim ditinuerit, aut ut detineantur operam dederit, is ut indignus, qui de gloria & fama in certamen veniat, equi jacturam subire cogatur, & postea septis more aliorum, qui idem quacunque alia ex causa meruerunt, imponatur.* Melch. Goldast. tom. 2. Constit. Imperial. fol. 41. Videte, autem, hic Auditores, ex tali facto quempiam infamem fieri. Quis igitur, ne illam maculam incurrat, fœminas omni honore, & respectu non excipiat?

34. Quemadmodum autem prædia, pagi &c. mulierum

F

non

non sunt invadendi, aut illæ injuria adficiendæ: ita etiam hostilis in iis animus non est præsumendus *secundū gl. in c. i. §. hoc autem notandum in tit. quæ feud. dari poss.* Hinc statutum loquens de bannito, non habet locum in fœmina, in qua cessat ratio statuti. Nam banniti, qui ex forma statuti offendi possunt, dicuntur hostes civitatis, ut Bart. docet in l. amissione ff. de capit. dimin. & Jason in l. pupillo §. si in plurib. col. 3. ff. de nov. oper. nuntiat. Fœminæ autem non possunt dici hostes Civitatis, & ideo sæviente bello inter Principes; Mulieres jure belli non capiuntur, nec patiuntur Belli duces eas offendi; quāquam milites plerique mercenarii, & male feriatī contrarium observent, sicut loquitur Cravet. *conf. 6. n. 77. fol. 24.* Sed contra tenorem juramenti, quod à laudatissimo Imp. Maximil. I. Nostri Invictiss. & Gloriosiss. Imperatoris Matthiæ (cui æternum bene sit!) fœlicissimæ memoriæ Proavo, illis præscriptum, ubi inter alios articulos hic est. *Jurabunt quoque milites omnes & singuli, puerperas, viduas, pupillos, Sacerdotes & alias honestas virgines, puellas, & matronas, sub perjurii & capitis pœna tutas & illasas fore.* Sicut hoc statutum refert Melchior. Haimensfeld. Goldast. *com. 2. const. Imper. fol. 117.* Cui addatur Maximiliani II. Imperatoris Clarissimæ reformatio in Speier auffgericht Anno 1570. von der Reuter vnd Fuß Knecht Bestallung.

35 Et ut in mulieribus non præsumitur animus hostilis: Ita etiam in iis non præsumitur dolus neque lata culpa, sicut arguit & docent Dd. in l. ubi ff. de edend. & cum primis Bald. in rubr. C. de rer. permut. vers. item quare donatio & in l. fin. in pr. quest. C. de jur. deliber. Sed in illis semper bona fides æstimatur, & hanc Conjecturam introduxit

duxit naturalis ratio; ob sexus nimirum imbecillita-
tem Bald. in l. omnia §. item solent ff. de offic. prefect. urb.
Tiraq. de retract. Convent. in pref. n. 35. Hinc cum quæ-
ritur, utrum mulier commiserit, quid in fraudem le-
gum; dicendum pro favore mulierum, quod non; si-
quidem cum leges ignorent, in fraudem legum quid
commisisse non putandæ sunt. Farinae. tom. 3. oper. crim.
tit. de pæn. temper. quæst. 89 n. 50. fol. 133. Hinc cum in iis,
quod probavi non præsumatur dolus; conligo se-
quentia.

36. Quemadmodum rusticitas excusat à præsum-
ta fraude usurarum gl. in l. cum alleges. & ibi Bald. in 4. op-
pos. C. de usur. sic ab illa etiam excusantur mulieres: & i-
deo si emant pro parvo pretio, cum pacto de retro ven-
dendo, non possunt de usuraria pravitate redargui,
quia sic non dolo, sed per simplicitatem contraxisse
præsumuntur, nisi notorium sit, foeminam illam esse
sagacem, aut acuti iudicii, prout docet Jacob. Menoch.
lib. 3. de præsumpt. 122. n. 40. & 41

37 Ante aditam hæreditatem, illa jacente, plerun-
que fiunt expilationes & subtractiones eius. Hinc per-
sonæ, quæ subtrahunt, recte conveniuntur l. 2. & 3. C. de
crim. expil. hered. Mulier tamen seu vxor defuncti, si
quid à mariti hæreditate subtractum fuerit, conveniri
non potest, tum ob reverentiam præcedentis matri-
monii text. in l. quamvis 17. C. de furt. in l. vxor s. ff. expil.
hered. in l. hæres viri 33. ff. de negor. gest. l. 1. & 2. ff. de act. rer.
amo. tum quia in illa neq; fraus neque dolus, & idcirco
neque furtum præsumendum: Potest tamen ad exhi-
bendum actione, vel petitione hæreditatis adduci l.
contra nulum. §. fin. ff. de act. rer. amo. Menoch lib. 2. de arbit.
F 2 jud.

*1^{ad}. quest. cas. 300. n. 8. Petr. Gregor. Tholos. lib. 37. Syntag.
jur. c. 9. n. 3. fol. 434.*

38. Notum, quod ignorantia juris non excuset perjurium à poenis perjurii, siue illa ignorantia sit juris civilis vel Canonici, prout ostendit Decian. *in tr. crim. lib. 5. c. 10. n. 20. Diss. Tholos. lib. 43. Synt. jur. c. 2. n. 11.* Tamen hoc se aliter in muliere habet quæ excusatur à perjurio ex ignorantia juris, ubi agitur de dāno evitando *Secundū Paul. de Castr. cons. 377. n. 2. lib. 2. Farin. de falsit. & simul quest. 100. §. dolus n. 293. fol. 22. 5. & tom. 3. oper. crim. de pan. temper. quest. 98. n. 9. fol. 248.* Imo mulieres ab ignorantia juris simpliciter excusantur sine damno; nisi in edicti perpetui cursu de agnoscenda bonorum possessione illa versetur. Eatenus enim juris illa ignorantia mulieribus non prodest, quemadmodum Diocletianus & Maximianus rescripserunt. *in l. juris ignorantia. Cod. qui admitt. ad bonor. possess. vid. Amplif. Dn. Præcept. D. Ernest. Cothman. vol. 2. respons. jur. 51, n. 27.* aut nisi in condendo testamento neglexerint ea, quæ substantialis forma testamenti, exigit *Gloss. Singul. in l. ambiguitates ibidemq. Dd. Cod. de testam. n. 1.* aut si intra tempus legitimum instrumenta, aliasvè probationes in iudicio non produxerint. Tum enim per juris ejusmodi ignorantiam sibi præjudicabunt: cum ignorantia illa, circa judiciarii ordinis solemnitatem, ob publicam utilitatem introductam versetur; prout docet *Bald. in l. juris ignorantia Cod. qui admitt. ad bonor. possess. & Jason. ibi late: quod tamē non procedit si mulier talis non potuit obtinere consilium & instructionem peritorum, ac interim tempus probationibus præfixum effluxit: tum enim restitutionem in integrum adversus lapsum temporis impetrare*

trate potest. *Vid. Mynf. Cent. 6. observat. 47. n. 2. 3. 4. And. Gail. 2. observat. 48. ad de Cachera. decis. Pedemont. 58. n. 38. fol. 152.*

39. Et sicut minori adversus suam confessionem conceditur restitutio in integrum, *text. in l. certum, & ibi Dd. Barz. Angel. & alij ff. de confess. l. nam & postea. §. si minor. ff. de iurjur. etiam si illa confessio valida fuerit, & cum auctoritate Tutoris vel Curatoris emanata. Secundum Cynum Alber. Marsil. & alios. Sic etiam mulieri datur restitutio adversus propriam confessionem præsertim si de delicto non aliter constiterit. Forell. in pract. crim. verb. et si confitebuntur Part. 1. n. 27. Prof. Farin. com. 3. oper. crim. tit. de res confess. & Conviect. quæst. 18. cas. 10. n. 374. & 312. fol. 57. 58.*

40. Consistunt porro mulierum privilegia civilia in his, ubi nempe mulier à præsumpta simulatione contractus excusatur *gl. Bald. & Fulgos. in l. cum allegatis C. de usur. Jason. in l. si quis id quod. &c. ff. de iurisd. omn. iud. Farinac. de falsit. & simulat. quæst. 164. n. 45. fol. 258 & quæst. 165 n. 127. & 128. fol. 299. quantumvis liquidum sit, quod contractus simulatus non sit contractus. Anton. de Canar in tr. de exequut. instr. n. 25. in pr. Hinc de simulatione agi & excipi potest, non solum civiliter, sed & criminaliter; cum poena simulationis contractus sit poena falsi *secundum Franc. Marc. decis. 300. part. 1. quod etiam probat text. in l. si Creditor. C. ad L. Corn. de fals. & l. falsus de furt. & qui illum contractum simulatum negaverit, ex constitutione Marchiæ 25. florenor. auri puri poena mulctatur.**

41. Præterea palàm est, quod monetam falsam cuedens, non solum ille, qui cudit; sed & is, in cuius do-

mo cuditur, quive modo hujus fabricationis conscius, puniatur eadem poenâ, quâ cudens ipse; prout docent Dd. communiter ut Azo in *summa C. de fals. mon. Cuman. conf. 138. col. 2. & c.* mulier tamen à scientia falsæ monetæ excusatur, licet in ejus domo cusa fuerit, *sicut est. text. in l. 1. §. viduas C. de fals. mon. Farinac. tom. 3. oper. crim. tit. de poen. temper. quest. 98. c. 11. n. 27. fol. 247.*

42. Planum etiam est, quod contra eum detur actio corrupti albi. Schneid. *ad tit. Instit. de actionib. §. poena quoq. n. 22. & c. fol. 759.* qui tollit edicta perpetua, aut qui surripit acta, reposita in archivis publicis, aut qui scripta corrumpit: quodq; ideo poenâ falsi teneatur. Non tamen hoc procedit in muliere. Hæc enim propter lacerationem scripturarum, à poena falsi excusatur, sicut hoc docent Mascard. *de probat. lib. 2. Concl. 959. n. 6. in fine & Menochius confil. 48. n. 18.* Sunt hæc gravia. Auditores quæ dixi omnia: civilia tamen sunt hæc, quid si aditum pararem ad privilegia illa, quæ in foro judiciali mulieres obtinent?

43. Verum, mei Auditores, liceat vestra bona cum gratia civilibus illis ultro & hoc adjungere, quod, si Feudatarius Dominus cum uxore vasalli rem habuerit, ipsamque carnaliter cognoverit, vxor ex illo congressu vasallum à jurisdictione Feudatarii eximat, sicq; Feudatarius jus feudi, quo infeudavit vasallum, omnino perdat. Schrad. *de feud. c. 2. in 7. can. per tot. p. 9. Farin. d. tom. 4. tit. 16. quest. 141. n. 48. fol. 584. & lib. 1. prax. crim. tit. de delict. carn. quest. 25. n. 84. fol. 368.* sicut etiam legatarius, stuprans vxorem testatoris, post eius mortem legato privatur ab eodem testatore sibi relicto Br. Bl. *in l. fidei commissum C. de de fidei. com.*

Nunc gressum meum ex agro civili flectam in campum

pum judicialem, ubi considerata mihi obveniunt privilegia; vel prout mulier perponderatur, quatenus officia in iudicio sustinere publica; vel quatenus poenâ affici potest. De singulis agam paucissimis. Attendite, ergo Auditores omnium, ordinum, præstantissimi,

44. Licet de jure cautum, quod fœminæ ab omnibus officiis civilibus, & publicis abstinere debeant, & ideo nec iudices esse, nec Magistratum gerere, nec postulare, nec pro alio intervenire, aut procuratores existere possint prout est. *l. 2. ff. de R. I.* tamen modernis moribus hoc longe aliter se habere experimur. Annon enim mulier magistratum gerere potest? Cur exempla administrationis muliebris nobis sunt inscriptis hinc inde relictâ? Novimus Elisabetham Angliæ Reginam sceptrâ Imperij ad annos 29. felicissimè tenuisse. Novimus in Scotico regno Davidis Hundingtonij (Alexandri Regis sine liberis descendenti, qui patruus erat) ex majore filia Neptem, Dornagillo solemnijudicio fuisse prolatam Roberto Brufio ex filia minore eiusdem Davidis pronepoti; & sic illam, non hunc ad gubernacula. & clavum imperij tenendum ascendisse, sicut refert Buchanan. *hist. Scor. lib. 8.* Quis nescit in curia olim Parisiensi, cum Ioannes III. Britaniæ Dynasta vitam cum morte commutasset, filiam secundo geniti vicisse, defunctâ ex utroque latere agnatâ, & repulso consanguineo fratre minore. Quis ignorat Philiberto Sabaudia Ducem successisse Ludovicam germanam sororem & Francisc. I. Galliar. Regis matrem, etiam Carolo ex altero tantum parente, qui frater & junior erat, remoto, ut recenset Lambert. Van der Burch. *in hist. Sabaud. fol. 192. &c.* Adefsent exempla, pluria tam in sacris quam prophanis;

Sed ea nunc lubens fisco pede transeo Vid. D. Besold.
lib. 1. diff. Nomico-polit. differ. 12. fol. 97. & 98.

45 Quod dicitur in eadem l. 2. mulierem pro alio intervenire non posse, quidam colligunt; ideo etiam pro alio fidejubere non posse, aut alia facere, quæ S. C. Velleiano comprehensa sunt. Ego vero putarim mulierem optimo jure pro alio intervenire, fidejubere, compromittere, vel alia perpetrare posse, modo fidejussio illa non vergat in detrimentum & noxam mulieris, sicut paulo post dicam. Eadem ratione mulierem si de beneficio S. C. Vell. prius certior facta fuerit, & postea illa renunciaverit, nullus dubitem. Immo hoc aliquoties augustissimum Camera Imperialis tribunal Spiræ observavit, quod testatur And. Gail. nobilis ille jureconsultus *lib. 2. observat. 77.* & memini ipse recenti memoria, nupero tempore 17. scilicet Februarii huius anni currentis, nobilem quandam foeminam, quæ tutelam liberorum suorum suscipere voluit, beneficio illi Senatus consulti Velleiani per Procuratorem deposito juramento prius renunciaffe. Et vani hac in re sunt interpretes nostri, qui negant Mulierem renunciare posse, ut sunt *Vesemb. Donell. Arum. Duar. Conan. Covar. Anton. Fab. & alii*: quam hoc hodierno seculo sit usu perquam receptatis & pedibus quasi conculcatum Vid. Goëddeum, in *consil. Marp. tom. 1. consil. 24. n. 26. usque ad n. 41.*

46. Similiter Mulieres Procuratores esse possunt; siquidem malier pro parentibus suis causa cognita agere potest, *Donel. lib. 18. comment. jur. Civ. c. 1.* potest negotiorum procreationem suscipere *arg. l. sed si quis §. 1. ff. de instir. act.* Potest esse Procuratrix in judicio Voluntariæ Jurisdictionis Bald. in *l. illud quoque C. Com. de success. potest*

test. item impune alicui petere bonorum possessionem,
*l. Seruus. 7. ff. de bonor. poss. & alia procurationis officia
exigere, de quibus alibi dixi, ut hoc loco mihi sit mo-
uenda manus de tabula. Vid. Goldast. tom 2. consil. Imp.
rescript. 34. fol. 61.*

47. Quamuis item mulieres regulariter accusare,
non possint. *l. 1. & 2. l. qui accusare C. qui ac. non poss. c. de
crim. 15. q. 3.* hoc tamen generaliter verum non est. Po-
test enim mulier accusare I. si suam suorumq; injuriam
prosequitur, cum præsumptio sit, tunc eam non temere,
ad accusandum, sed consulto venisse, & ideo nec desti-
turam accusationem: quia tenaces sunt mulieres injuri-
arum memoriâ & vindictæ summopere cupidæ. II. Si in
crimine falsarum tabularum accusauerit. III. Si ob an-
tionam; quia tunc in his & suam & publicam utilita-
tem illam perponderare præsumitur. *Tholos. lib. 32. Synt.
jur. 1. 13. n. 4. & seq.*

48. Adcedit & hoc privilegium non condemn-
dum. Nemo potest adire superiorem judicem per viam
simplicis querelæ omisso inferiore; sed debet coram il-
lo inferiore litem primò mōvere, & si grauauerit, tum
demum appellare potest ad superiorem *l. nemo. 4. C. de
jurisd. omn. jud.* Mulier tamen, vidua præsertim, omis-
sis ordinarijs iudicijs, principem adire per viam que-
relæ potest & ibi trahere aduersarios suos, vel coram
principe, vel coram delegato ab eo. *l. unica. C. quand.
Imp. int. pup. vel vid. Trentacinq; variar. resol. lib. 2. tit.
de citat. resol. 2. n. 4. fol. 116.*

49. Testis etiam esse potest mulier; quamuis regula-
riter à testimonio arceatur, & quidem non solum in
causis ciuilibus; verum etiam criminalibus, & in testa-
mento: quamvis in causis criminalibus mulier de testi-

G

monie

monio perhibendo excludatur. ut in c. mulierem & ibi gl.
in verbo nec testis 33. quaest. 5. & in c. forus in fin. ibi, si vir non
famula & ibi gl. in verbo famula de V. S. & ad stipulantur Docto-
res comuniter. licet Felin. in c. quoniam ex tr. de testib. &
Decius in l. famula 2. ff. de reg. jur. contrarium sentiant.

50. In causis tamen criminalibus de iurē civili
mulier simpliciter quidem testis esse non potest, sed
sex tantum modis I. quando veritas per masculos ha-
beri non potest; tum enim etiam iura canonica fami-
nas in testimonium admittunt. Iason. in fin. n. 7. vers. &
licet in criminalib. C. de his quib. ut indig. hered. auf II. quan-
do iudex ex officio agit; puta vel per inquisitionem
aut per denunciationem; secus si ad instantiam accu-
satoris criminaliter agitur. Vid. Crauetta. consil. 621. n.
1. vers. quod mulieris testimonium. Mascard. de probat. lib. 2.
concl. 762. n. 21. III. in crimine hæresis, læsæ majestatis,
& Simonie text. in c. quanta & in c. perpetuas ubi Dd.
ext. de Simon. IV. Ubique infames admit-
tuntur. ibi multo magis feminae. V. ad defensionem
& innocentiam rei probandam. VI. si pœna mortis,
aut aliqua abscissio membri aut corporalis nō impo-
nitur; quia tunc adesse debet testis omni exceptione
major. Farinac. lib. 2. d. testib. tit. 6. q. 59. ca. 1. fol. 122 & seq.

51. In causa tamen civili mulier testis esse potest,
per text. in l. c. de eo ff. de testib. & l. qui testamento §. mulier ff.
de testam. etiam in causis matrimonialibus text. in c.
super eo & ibi Hostiens. in verb. testimonium. & gloss. in
c. forus. de V. S. nisi causæ sint Feudales, aut quate-
nus ad investituram Feudi probandam attinet; aut
quando de tenore instrumenti perditum agitur: cate-
nus enim à testimonio repelluntur mulieres.

52. In Testamento etiam potest esse testis, ni-
mirum in testamento inter liberos, Ludov. Zunt. in
respons.

respons. pro uxor. n. 6. 4. p. 22. &c. & in testamento ad pi-
as causas; in testamento item militis, & pestis tempo-
re facto, & quando agitur de declaranda testatoris
voluntate ambigua. Quin autem in codicillis mulier
cum masculis regulariter testis esse possit, de eo nul-
lum puto esse dubium; cum ex *S. fin. Inst. de codic.* in il-
lis nulla ordinationis solemnitas desideretur. Domi-
nic. Arum. *exerc. Instir. 7. th. 14. pag. 114.* quamvis non-
nulli existiment, tum demum posse mulierem esse te-
stem in codicillis, cum penuria virorum fuerit aut si
illi pestis tempore confecti. *Tiraq. de ll. Connub. p. 1. 8. 9. n.*
60. Hieron. Treutl. vol. 2. disp. 5. th. 8. lit. c. pag. 440.

35. Porro, cum supradictum mulierem, senatus
consulti Vellejani beneficio renuntiare posse, inspi-
ciendum paucis est; utrum, si damnum postmo-
dum passa fuerit, beneficio illius tamen gaudere va-
leat. Quod possit neūtiqum dubito. Si igitur mulier
renunciaverit & pro quodam intercesserit, uel fidem
suam interposuerit & deinde per errorem Creditori
soluerit, Sct. Vellejani beneficio tamen se tueri,
adeoq; solutum condictione indebiti petere potest
Indebitum enim soluit, quę agentem exceptione Vel-
lejani remouere, & se defendere potuit. Idq; multo
magis procedit, cum perpetua sit exceptio, quę mulie-
ri hic competit, eaq; naturalem etiam obligationem
expugnet *l. qui exceptionem 40. in pr. ff. de condict. indeb. &*
l. quamuis 8. §. interdum ff. ad Sct. Vell. Cujac. in comment. ad
Iul. Paul. lib. 3. quęst. in explic. l. si ob turpem 8. de cond. ob
turp. caus. Et non tantum mulieri intercedenti, quę sol-
uit, verum etiam, quę debitorem suum alteri delega-
uit, condictio competit, cum delegatio pro solutio-
ne sit, quod & probat. Ulpian. in *l. quamvis §. inter-*

dum ff. ad Sct. Vellej. cum inquit, eum soluere; qui eum delegat. Vid. Clud. de condict. indeb. c. 5. n. 126. p. 283. & seq.

54. Et licet notorium sit, quod fidejubens pro alio, tacite se ad soluendum obliget, & quod etiam hac de causa fidejussor conveniri possit; At hoc longe aliter se habet in muliere. Hæc enim, licet pro aliquo, etiam marito, fidejusserit, non tamen ob id conveniri potest, *text. in l. 1. C. ne vxor pro marito. & c. & ibi Sichard. fol. 322. n. 1. quod privilegium iisdem non est contemnendum. Adde etiam. Tholos. lib. 24. Synt. jur. c. 3. n. 25. Trentacinq. lib. 2. var. resol. fol. 28. n. 16.* Vidimus hæcenus Auditores quænam sint privilegia mulierum in foro judiciali; quatenus possunt etiam officia in illo sustinere; nunc restat, ut dicamus de illis, quæ mulieribus competunt, ratione pœnæ infligendæ.

55. Et sit inter plurima hoc primum: quod mulier regulariter non sic graviter punienda sit, quam mas, pro ut optime probat, c. sicut dignum & ibi *gloß. extr. de homicidio.* Ratio; quod mares gravius puniendi, est: quod ad eos pertinet, virtute & exemplo fæminas vincere. Concordat quoad privilegium hoc *text. in l. quod. S. ad filias C. ad l. Iul. Majest. & l. Sacrilegij pena in pr. ff. ad l. Iul. pecul. & l. si adulterium. S. jdem Imperatores vers. incestum ff. ad l. Julii de adult. Cravet. conf. 729. n. 12.* Notum enim est, quod in fæminis minus sit rationis, quam in maribus. *pro ut probat Tiraq. de leg. connub. n. 69. & seq. proindeq; mitius punienda. arg. text. in l. 1. S. cum arietes ff. ad l. aquil.* Vnde etiam in crimine hæresis ni pertinaces sint, facilius excusari, quam masculos: probat. *Decian. in suo tract. crimina*
part.

¶ 6. Hinc, quamvis procurans abortum, seu quomodolibet illi præstans causam pro homicida reputetur, pro ut docent communiter omnes Canonistæ in. c. sicut &c. *literarum. extr. de homicid. per text. in c. aliquando 32. quæst. 2. & Dd. in l. necare ff. de liber. agnosc.* & propterea capitali supplicio plectendus sit, ut probare videtur. *text. in l. si quis necandi C. ad l. Corn. de Sicar.* Tamen mulier non mortis sed exilij pœnam sustinebit, præsertim si suis visceribus vim intulerit, quo fœtus necaretur, id quod probat. *text. in l. si mulierem. ff. ad l. Cornel. de Sicar.* aut si abortum fecerit sine dolo; puta faciendo vim aliquam pro familiari servitio suæ domus, veluti in tenendo quodam pondere, quod sufferre non poterat, vel alio aliquo onere suscipiendo; eatenus enim non tenetur de homicidio, etiamsi partus animatus fuerit. *Prosp. Farin. tom 4. oper. crim. quæst. 122. tit. 14. de pœn. abort. facient. n. 131. 132. 144. & 157. fol. 216. & seq.*

57. Ex priore fundamento etiam mulier non punitur, si vivente priore marito alium duxerit; modo crediderit primum virum mortuum esse; & illa credulitas iusta fuerit; & verisimilis, non ficta, falsa, & à se ipsa procurata: sicut docet me *text. in l. miles §. mulier ff. ad l. lul. de adulter. c. quoniam §. si autem, extra ut lit. non contest.* & iustum tempus in iure civili præfixam, absente marito expectaverit. *Vid. Farin. tom. 4. ope crim. de delict. car. quæst. 190. tit. 16. fol. 572. Menoch. de arb. jud. quæst. lib. 2. cas. 420. n. 118. fol. 597.*

58. Hinc licet de jure civili, mulier intra annum, luctus nubens infamis efficiatur *ex l. 1. C. de secund. nupt.* multasq; pœnas hac de causa experiri cogatur, quas

refert & recenset. Sichard. *ad. d. l. p. 562. & seqq.* tamē de jure canonico, quod in matrimonialibus plerumq; sequimur. *Cl. Dn. Prac. D. Henr. Bocer. clas. 1. disp. 9. th. 39.* aliter statutum: & mulier intra annum, luctus nubens, non fit infamis; neq; incapax legati. *per c. cum secundum Apostolum & c. penult. de secund. nupt. Schneid. §. legari autem Instit. de legat. nu. 7. fol. 362.* quod certe privilegio mulieribus concessum est; & nuptiæ illæ firmæ & ratæ sunt, & qui inde nascuntur legitimi libri fiunt, de quo videri potest. *Donell. lib. 13. comment. jur. civ. c. 19. pag. 200 Hænon. lib. 2. disp. jurid. 6. th. 11. p. 124.* Imo mulier, si post obitum mariti statim alteri nubat, id quod in Austria frequenter fieri dicit. *Hieron. Treutl. disp. 2. vol. 1. th. 5. lit. t. & nono mense, à morte, primi mariti pareat, partum illum, secundi mariti prolem præsumi, Doctores docent. Vid. Coras. §. successio ab intestato quest. 2. n. 5. Specht. pr. quest. 70. Dn. Besold. ad tit. 5. & 6. lib. 1. ff. th. 14.*

59. Succedit aliud: quemadmodum filius delinquendo de mandato patris excusatur; *arg. l. 4. & 169. ff. de R. J.* sic etiam mulier seu uxor si deliquerit ex mandato sui viri. à pæna aliàs infligenda excusatur prout hoc decernit. *Florian. in l. liber homo 13. ff. ad l. Aquiliam Farin. tom. 3. oper. crim. de pæn. tempest. quest. 97. cas. 8. n. 151. fol. 242.*

60. Et licet accusans aliquem & in accusatione succumbens eadem poena affici debeat, quâ affici debebat accusatus: exempli gratia, accusans aliquem de capitali crimine, si in accusatione, tanquam calumniator subcumbat, capitali etiam pæna puniendus est, sicut id notum faciunt tum leges per quam plurimæ tam in FF. quam C. tum etiam Dd. Bart. Alexand.

Alexand. Menoch. Iul. Clar. Marianus & alij; non-
tamen illud procedit in muliere. Hæc enim ob sexus
fragilitatem à præsumpta calumnia excusatur; & ob
id, ex hoc solum, quod accusationem non proba-
uit, minime puniri potest, ex l. 1. §. *accusationem* 10. ff.
ad. Sct. Turpill. præsertim si mulier optumæ conditio-
nis esset, honestæ vitæ & famæ; prout docent.
Ioseph. Mascard. *de probar. & præsumpt. concl.* 254. n. 28.
& seqq. & Prosp. Farinac. *de accusat. lib. 1. præx. crim. tit.*
2. quæst. 16. n. 58. fol. 234. Exemplum ponit magnifi-
cus & amplissimus Academiæ hujus professor Dn.
Ernest. Cothmannus in *suis responsis Accademicis respon. 1.*
n. 274. fol. 32. ibi quidam Nicolaus Gryse, verbi di-
vini minister, à virgine moniali Catharina Schurffi-
ana, Hironimi Schurffij nepte, actione famosi li-
belli & injuriarum coram Reverendo concilio pri-
mo Augusti An: 1579. criminaliter conuentus est,
a stricta vero in probatione, defecit, ubi deficiente pro-
batione, res ad transactionem traducta fuit.

¶ 1. Ulterius & hoc singulare est, quod mulier honestæ
conditionis, neq; pro debito pecuniario, neq; pro de-
lictō publico et fiscali, sive sit pro causa civili vel cri-
minali carcerari possit: Trentacin. *var. resol. lib. 3. tit. d.*
solut. resol. 4. Sed præstato fideiussore, de iudicio sisti, si
fideiussorem habeat; sin minus cū juratoria cautione
extra carceres auditur. Et iudex honestam Matro-
nam contra juris dispositionem carcerans, capitali-
ter punitur, sicut *express. text. in l. 1. in fin. de Off. divers.*
jud. & docent hoc etiam Bart. Bald. Marfil. Covar.
Boerius. Decius Menoch. Ludov. Roman. Clarus &
alij. Quin non solum non carcerari potest pro deli-
cto vel publico, vel privato; sed insuper etiam non-

cogi

cogi potest ad personaliter comparandum in iudicio. Menoch. lib. 1. de arbitr. jud. quest. 88. n. 17. etiam, quod causa sine illius presentia expediri non possit; nisi ipsa lubens, volens per se compareat, praesertim vidua. Alex. Trentacinq. lib. 2. var. resol. 2. n. 2. fol. 115. siquidem per Procuratorem audietur. text. in. Nov. 134. c. 9. & in auth. sed hodie nouo iure C. de Off. diuer. judic. probantibus etiam hoc Socin. & Duen. reg. 3 12. in 1. ampliat. quod sane summum est privilegium Mulieribus concessum; cum notorium sit, quod delicta punienda sint; Farinac. lib. 1. prax. crim. tit. 1. de inquisit. quest. 1. n. 2. fol. 40. & rom. 4. oper. crim. tit. 14. quest. 120. n. 193. fol. 184. Et quamvis verum sit, quod uenia uni concessa, aliis ad delinquendum audaciam praebet, in grave totius populi discrimen. prout est l. operis C. d. pen. & c. quando de transaction. item, quod iudex differre penas non possit. l. Servos in fin ff. de vi. publ. tamen in favorem mulierum ob fragilitatem sexus jus introduxit; ne scilicet caperentur, aut carcerarentur Mulieres, etiam vel ob grauissimum crimen: siquidem si tale perpetrarunt in Monasterium mittuntur, ibique includuntur. Dissent. Menoch. lib. 1. de arbitr. jud. quest. cas. 88. n. 20. Verum; quæ loquor. Auditores, de muliere, ut dixi, honesta loquor, Quod enim mulier meretrix in honeste ac luxuriose vivens; & in iudicium ad personaliter comparandum cogi, & pro quacunque causa tam civili, quam criminali carcerari possit, de eo nullum vestrum dubitare spero. Probant, id juris nostri Proceres, Bart. Bald. Angel. Ioan. de Platea. Marfil. Roman. Duenus, Magnus ille Menochius & alij. vid. Farin. de carceribus & carcerat. quest. 27. n. 55. nisi mulier illa meretrix maritata sit, ut docent. Alexand. Iason. Decius & c. & maritus

tus

tus ignoret uxorem talam vitam vivere; meretriciæq;
ac inhonestæ hujusmodi vitæ ipsemet non sit parti-
ceps: tunc enim ob mariti reverentiam idem est judi-
candum de ea, ac de honesta matre familiâs: Secus si
maritus particeps fuerit, & socius turpitudinis, & me-
retriciæ vitæ Uxoris suæ. Tum enim cessat respectus
personarum; cum leno suæ turpitudinis conscius, vir
honestus dici nequeat, sed, ut infamis, puniendus sit.
c. si. tu abstines. 27. q. 2. & eatenus etiam mulier meretrix
carcerari potest; modo in locum à virorum carcere,
separatum conjiciatur: sicut Dd. jam recensiti id liqui-
dum & sudum faciunt.

62. Pari ratione, mulier contra virum neq; exami-
nari neq; torqueri potest. *per text. in l. Julia. ff. d. testib.*
& l. 2. C. eod. Balt. in l. fin. C. de accusat Hinc non injuste
Marcellus, Farinac. Prosp. Farin. Pater, in Alexandrum
Cinquinum, instigatorem invehitur, qui Angelicam
quandam uxorem torturæ, quò contra virum fatere-
tur, subiecit, illamq; contra omne juris debitum ma-
gna cum titubatione alloquutus fuit: quæ quidem facin-
nus confessâ, sed cum protestatione, ac declaratione,
ad aures Notarij factâ, quod non deposuerit veritatem,
sed mendacium dicere coacta fuerit; metu ulterioris
torturæ, sicut hoc recenset, Prosp. Farin. *lib. 1. consilior.*
20. n. 7. fol. 115. & cons. 19. n. 13. fol. 107. quando autem
contra virum testari cogatur *vid. Tholoſs. lib. 48. Synt.*
jur. c. 13. n. 15.

63. Similiter Judex examinaturus testes, nisi statu-
at Adversario terminum quo videat & audiat jurare,
testes: licet illud examen de jure sit invalidum, adeoq;
multos processus irritos faciat. Tamen, si mittitur ju-
ramentum alicui honestæ matronæ, & illa illud præstet,

H

NON

non est opus, ut Iudex moneat Adversarium, ut simul
eat ad videndum jurantem; quia sine ista admonitio-
ne Iudicis & præsertim Adversarii, illud juramentum,
valet, ut dicit Salicet. allegando text. *Novell. 124. c. 1. §.*
si vero: Mulier; & Sichard. *ad l. 12. §. in omnibus nu. 3. c. 4.*
de reb. credit. & jur. jur. fol. 280.

64. Sic: licet Mulier bannita impune occidatur. Bald.
in l. fin. c. si cont. jus vel uti. publ. tamen non licet bannita-
tem prægnantem occidere. Menoch. *lib. 1. de arbit. jud.*
quest. 92. n. 55. fol. 104. Tunc enim occisor à poena mortis
non excusatur; quia occidit factum non bannitum,
Nellus *in tr. de bannit. pars. 2. quest. 45.* Farin. *tom. 3. oper.*
crim. de varijs ac divers. quest. quest. 103. n. 61. & 62. fol. 403.
404. argum. §. & è contrario Inst. de ingenuis, ubi dicit. quod
non debeat calamitas matris nocere ei, qui in ventre
est. Quemadmodum etiam Mulier prægnans torqueri
non potest. Menoch. *lib. 1. de arbit. jud. quest. quest. 86. n.*
10. fol. 97. text. in l. prægnant. ff. de pæn. etiam post par-
tum 40. dierum, & lactans puerum, aut grvida 10. vel
20. dies tantum. Farinac. *lib. 1. prax. crim. cit. de indic. &*
cert. 1. quest. 41. n. 78. & seq. folio. 652. Tholosan. *lib. 48.*
Synt. jur. c. 2. n. 28.

65. Licet raptus poena locum habeat in Muliere,
seu volente, seu nolente, adeoq; consensus Mulieris in
raptu, raptus poenam non excludat. *text. in l. 1. §. pænas*
autem C. de rape. Virg. & docent Dd. communiter: Sed pu-
niri debeat; non tamen id intelligendum est respectu
Mulieris consentientis se rapi & stuprari; sed respectu
raptoris adeoq; hic; non foemina puniri debet. Secund.
Matth. de Afflict. *in constit. si quis raperet n. 19. de rape. &*
viol. monial. ubi rationem reddit: Diss. Menoch. *lib. 2. de ar-*
bit. jud. quest. cas. 291. n. 21. 29. & 30. cum Foemina fragi-
lis sit;

lis sit; & in actibus luxuriæ audax magis, quam Vir,
ideo ejus naturæ parcendum est: sicut parcitur dolori
patris, quando reperit filium in adulterio: & consen-
tit, etiam Decian. *tract. crimin. lib. 8. c. 12. n. 8.* Farinac.
tom. 4. oper. crim. quæst. 145. n. 139. fol. 676.

66 Quamvis item poena incestus, eadem sit cum adul-
terio. *l. miles qui. §. militem ff. de adult. & tenent Bart.*
Alb. Angel. Mynsing. ad §. item lex Julia. Insit. de publ.
jud. Hostiens. Bald. Alexand. & alij; adeoq; nonnul-
li arbitrentur, eum, qui incestum committit, non ali-
ter, quam adulterum, poenâ mortis puniendum: ta-
men, sicut poena adulterij correctâ est in foemina. *l.*
quamvis C. ad l. Jul. de adult. Sic & poena incestus;
quæ in Foemina non mortis est, sed vel deportationis
vel arbitraria *Secund. Bart. Angel. Ioan. de Platea & a-*
lios. Farinac. d. tom 4. quæst. 149. n. 24. fol. 719. & sicut
semper: ita & in crimine incestus mitius puniendæ fæ-
minæ quam viri, ob fragilitatem sexus nimirum.

Hæc sunt, AUDITORES Præstantissimi, quæ
priuatâ industriâ colligere Pallas mea concessit, &
Nestoreum aliquod flumen mihi optarem, si tempus
concederet plura proferendi. Eâ autem quâ decet,
immo, quâ possum observantia à vobis maximopere
contendo; prolixitatem Orationis hujus meæ æqui
consulere dignemini. Cum vero ejusmodi omnia ita
sint, luceq; meridianâ clarâ clariora; abeat Plato,
qui jam ante multa secula dubitavit, in quo genere,
hominum, an brutorum rectius poneret Foeminam?
Platonem hunc in aliis sapientissimum; in hoc stupi-
dissimum censeo. Sed quid de Ictis nostris dicam.
Mulieres ex Hominum consortio & genere expresse.

H. 2

exter-

exterminare conantur, per l. *si quis* 28. §. *qui abortionis* ff. de pœn. Magni nominis! Cui, ut sunt Joan. Faber. in §. *Masculis* nu. 3. *Instit. de nupt.* Alb. de Gand. in *tract. de malef. tit. de quæst. & tort. nu. 11.* Guido de Suzar. in *tr. de indict. & tort. nu. 11.* Iason. in l. *ex facto* nu. 49. ff. de *vulg. & pup.* Cujac. lib. 6. obs. 21. Scipio Gentil. Professor Noricus. *Lib. 1. parerg. 3.* & quis omnes enumeraret? Errarunt illi pilum! & illos egregie refutant; Goeddeus ad l. 1. nu. 31. & seq. & l. 152. ff. de *Verb. Sig.* Treul. *Vol. 1. Diss. 2. Thes. 1. Lit. c. pag. 19.* Gregor. Rolbag in *cert. Mascul. Fæmin. acie. viril. c. 5. nu. 9. pag. 152.* Clariss. Dn. Præcept. D. Befold. *Diss. ad tit. 5. & 6. Lib. 1. ff. Thes. 18. & alij.* Abeat quoque Syco- phanta ille, qui peculiarem olim disputationem concipit; quæ, ni fallor, Marpurgi excusa primitus fuit: Mulieres non esse Homines. Cui tamen mascule se opposuerunt. Simon Goeddeus in *pecul. tract. quem in- scripsit defension. Sexus Muliebris*, & Clariss. Dn. Præcept. Harpprecht ad §. 5. *Instit. de publ. jud.* Abeant quoque hac in re Galli, Itali & Hispani, qui in sua Lingva, cum *homme*, *huomo*, *hombre* ecantur, illa pronunciata so- lum de Viro intelligunt. Vani sunt! Puniantur, puni- antur, qui Uxores diaboli opus scelestissimâ Lingva, pronunciare non erubescunt! Vos, quæcunque estis, MULIERES mihi, qui hæc in laudem encomium, & præ- eminentiam vestram adduxi, lingua, animo, mente & mento favete! Vos vero AUDITORES, qui adestis, Nobiliss. Amplissimi, Præstantiss. hæc boni consulite, neq; taxate Zoilorum more, vos Studiosi, quasi vero ego Muliebrem gererem inde animum: sed, ut ante me multi de Asini umbra, multi de Culice, multi de Mu- seis, multi de Simijs, multi de alijs luculentissime differ- uere,

nere, neq; tamen inde quis eos Asinos, aut Culiceos,
aut Muscarum assecelas, aut Simias vocavit: Ita & vos
de me censete. Quæ protuli, ingenii exercendi gratia
protuli. Favendum sane sexui Foemineo fateor, & vos,
si homines estis, dicite mihi candida & germana fide,
num hostilis in eas vobis sit animus? Quam multi sunt;
qui nocte dieq; omnes plateas percuritant; modo quo
vel egregijs Virginibus aut Fæminis placere valeant?
quam multi multa expenderent ob placitum lubentissi-
mè? Verum sat est. Nisi fænum quis comederit, aut
peponem pro corde habuerit, mihi ad plausum dabit
facilimè, & favore prosequi Mulieres non desinet.

Vos ergo Auditores, etiam mihi favete, me ulnis
favoris vestri incumbere concedite! Lingvam
nunc comprimo; vocem reprimo. Valetè

& avete. AUDITORES.

D I X I.

A. H. G. I. S. S.

PRÆSTANTISSIMO

DN. JOANNI, ULRICO

WOLFIO SPIRENSI SS. LL. CAND.

amico singulari, de privilegiis mulierum
dicenti; gratulatur.

HENRICUS BACMEISTERUS,

J. U. D.

*Luce juvenum flos decusq; nobile;
Inter meos non ultimus:
Licet parentis clarus exes lumine,
Propria tamen nitescere
Virtute gestis, dum parare nominis
Monumenta non fugacia
Sudes, docendo publicè qua fœminis
Dedere privilegia,
Et jura quondam septicollis Principes,
Romani & orbis arbitri.
Hinc fœmina favent tibi gratissima,
Themisq; & ipsa comprobat
Tuum institutum, laude dignum & Gratia
Te pradicabunt jugiter.*

EID.

E I D E M

DN. JOANNI-ULRICO WOLF-
FIO benignam exoptat Veneremur

M. GERHADUS TIDEMAN
Lubecens,

Veneris verba, ad Filium Cupidinem.

Tyndaridem meruit, Iudex quia nostra pro-
bavit.

Ora Paris, Wolfus Tyndarides meruit.

Cum nostram curam, pulcras pulcro ore puellas

Defendit, contra iudicis arbitrium.

Savitiæ frænum posuit, gladioque minantem.

Fœmellis docuit parcere iustitiam.

Quin arcum fili promisit! Quin omnia figis

Pectora fœminei virgineique chori.

Ne sit, quæ tacito non ardeat igne; Placentem

E mille ut possit WOLFUS eligere.

A L I U D.

Quas potui juvenis sapienter temnere leges (a)
Quondam prædulces, ô Venus alma, tuas
Spicula carnivorum vitare edoctus amorum;
En mea colla senex sub iuga mitto tua.

Victa jacet Pallas; magis hæc cape lata trophæa,

Aurea quam pastor cum tibi mala dedit.

Hæc quondam vetulus conquestus; stultior ille;

Neglexit juvenis cum tua vincla Venus.

Quid censes vetulum Wolfi effecisse? triremes

Conjugii blennus ferre coactus erat.

a) Paul. Si-
lentiæ. lib.
7. Epigram.

H. 4

Cum

Cum sene communem vexat spado Dindymus Æglen (b)

Et jacet in medio sicca puella thoro.

Viribus hic operi non est : hic utilis annis:

Ergo sine effectu prurit uterq; labor.

Supplex illa rogat pro se, miserisq; duobus:

Hunc juvenem facias, hunc Cythareum virum.

Ô miseros planctus, quos bella puellula plangit!

Virgis hunc crasisis pungito virgo virum.!

Quæ bello est habilis; Veneri quoq; convenit ætas (c)

Turpe senex miles; Turpe senilib amor.

Quos petiere duces annos in milite forti.

Hos petit in socio bella puella viro.

WOLFI, quin pulcre facias Juno Cádida firmat.

Dum cupis in teneris belliger esse modis.

Et quæ bello habilis; Veneri quoq; cōpetit ætas

Strenuus ergo fies, strenua vincla sient. .

Quid referam timida pro te pia vota puellæ? (d)

Quælibet in thalamo sit, roget, ille meo.

Nec roget hæc tacite; sed si suspiria fallunt;

Alloquium præsens ipsa movebit amans.

Me tenerâ in thalamum vestrû conjungier arctû

(Si non (e) rusticitas hoc vetet) illa roget. (e)

Nec hoc infanum; petijt hoc Thermionilla.

Pontane (f) his verbis danda fidesné tuis? (f)

Hæc multi petiere, & multos ipsa petivit

Ausa dare & cunctis, ausa rogare prior.

Ergo conveniat, ne quam nos ante rogemus: (g)

Femina jam partes victa rogantis ager.

In te IANÆ fiet (mihi credas) hocce periculum.

Adloquium præsens virgo movebit amans.

Sed nihil est: etenim suavis venit aura susurrans

Te jam nosse probe vincula conjugij.

Quod verum; linquo. potis esse solutus ab illis

Et tamen & nosti vincula conjugii.

Multos & cæcus amor cogit secreta fateri, (h)

Te castus, fallor? dicere duxit amor.

(b. Martial.
lib. 11. Epi-
gram. 28.

Ovid. lib. 1.
Elegiar.

Ovid. lib. 2.
Elegiar. 6.

Ovid. 1. Ele-
giar.

Iovian. Pô-
rân. lib. 2. tm
mulor.

Ovid. 1. de
art. amand.

Virgil. in E-
pigr. de vin-
& Venæ.

Fot.

Fœmineam laudem cum promere sedulus omnem

Mens fuerat, Quidni lausq; perennis erit?

Est etiam laudis compos fœmella-virago.

Est Corydon laudis qui dabit omne viris.

Parcite Parcarum diffundere crimen in omnes (i)

Specietur meritis quæq; puella suis.

Sit procul omne nefas; ut ameris amabilis esto (k)

Aut Deus aut lapis est quem fugit almus amor.

Ergo quid timeas? auso Venus ipsa favebit. (l)

Sternet & æquoreas æquore nata vias.

Occurrit inspiras (m) ignem carissime Wolfi

Carpitur hinc igni quæque cupidineo.

Et mirum à tenero te non adsumier ore

Virginis! hoc poscat quum tuus iste labor.

Sed bene sit. Forsan labor hic & præmia novit.

Signata, & Nymphæ fors quoq; cōplacidam

O liceat Tubinga loqui vel Giesida tellus!

Andromachen meruit wolffius? heu reticet!

Sit quodcunq; velit; res tempore clara futura.

Præcepti interea sis memor usq; mei.

Sit mora tuta brevis, patienter discito ferre.

Absens sis constans, nec novus intret amor.

Rara juvant; venit primis sic gloria pomis: (n)

Hybernæ pretium sic meruere rose.

Ovid. 3. de
art. amand.

Ovid. lib 2.
de art. am.

Ovid. in E-
pist. Dydus
ad Æncan.

Virg. 1.
Æncid.

Martial. 4.
Epigram.
ad Pudenc.

Amico & fratri suo non è multis

Adposuit LMq;

Iohannes von Elstwyck Lubecensis.

LL. studios.

f

PHA-

PHALEUCVS.

OLFF, dic mihi num sis futurus
Irato stomacho, joco rogâro
Si causam? fuerit vel illa quænam,
Quæ te fæmineum chorum tueri
Commovit, variâ colendo laude?
Num Natura dedit venustiores,

Venam, fæmineo choro placere,
Quo posses? facilis putare conor.
Vel, dic, virgineus favor sacratu
In te? quando fuit tibi potestas
Visendi (Studijs ubi vacabas)
Vel Tubingiacas dias puellas?
Vel quas Giesæ ponit celebris? Argen-
tinenſes animum vel induere?
Vel num Spira tuum cor uſit ardens?
WOLFF hoc ingenuâ fide recenſe!
Quid queram, rogitas, ſcio, Sacerdos
Cum non ſim. Tamen hoc rogare pergo,
Num Tubingiacæ placent puellæ?
Num vel Haſſiacæ placent puellæ?
Num vel Trebociæ placent puellæ?
Num vel virgineus placet ſpirenſis
Chorus? qui dedit hunc colendi amorem,
Turbam fœmineam? Loquar ſed unum.
Putarim facilis venuſtiores
Spirenſes veneres dediſſe cauſam.
Putarim facilis venuſtiores
Gieſenſes veneres dediſſe cauſam.
Putarim facilis venuſtiores
Treboccas veneres dediſſe cauſam.
Putarim facilis vel hæc puellas.

Que

Quæ flōrent Rosa cœū, dedisse causam,
 Illarum resonā canendi honorem,
 Voce; nī pedibus quasi tenerem,
 Tritum: quod referam modo per aurem.
 Quem sanum in columemq; mittit alma
 WITTEBERGA domum redire: quemq;
 Absq; connubiali amore, nexu &
 Ad lares patrios TUBINGA mittit.
 Quemq; HELMAESTADIUM redire donat.
 Domum, verberibus prius molestum,
 Nī corpus fuerit probe probeq;
 Is se ô nimium dicet beatum!
 Hoc commune quidem situm est in ore,
 Cunctis: sed dubito probetur illud
 Cunctis. Vidi etenim redire multos
 Sanos incolumesq; clara ab illa
 Sede Saxonica: redire multos
 Ipsus vidi itidem solutiori:
 Mente, quos tenuit Tubinga præstans:
 Almā quin Juliā redire vidi
 Multos incolumi proboq; corde.
 WOLFFI non igitur probant id omnes.
 Quem sanum incolumemq; mittit alma
 WITTEBERGA domum redire, quemq;
 Absq; connubiali amore, nexu &
 Ad lares patrios TUBINGA mittit.
 Quemq; HELMAESTADIUM redire donat
 Domum, verberibus prius molestum
 Nī corpus fuerit probe probeq;.
 Is se ô nimium dicet beatum!
 Hæc quum non placeant vel universis;
 WOLFFI sic nequeo probare tale,

Quod Tubingiacæ venustiores
 In causa Veneres, honore sexum
 Illum fæmineum colendi amandum.
 Sit quæcunq; velit, vel illa præstans
 Spirensis, Tubia aut, Trebocca, Catta aut;
 Aut sit Rostochij puella culta.
 Omnes te Veneres, amare pergent.
 Iovem Juno rogabit insuperq;
 Alme Iupiter, omne, dicet illa
 Sit bonum hûic Iuveni: puella casta &
 Formosa in thalamum locetur illi.
 Sit fœcunda thoro puella prole
 Sit quodcunq; placet: sit illud, ille
 Quod nostram voluit beare classem.

*Amico & Fratri meo amicis.
 gratulabundus posui*

OTTO RHÖDE Lübecens,

EIDEM.

 Escio qua muliebre genus dulcedine cunctos
 Allicie, immemores non sinit esse sui.
 Scilicet est nulli non insitus ignis amoris:
 Naturæq; iuvat semina quemq; sequi.
 Quis Iuvenum nollet vel huic placuisse vel illi?
 Quis quod amat nollet tollere laude bonum?

Hac ego dum refero WOLFI Doctissimo, nunquid
 Cernis te quidnam mente fovere, putem?

Mellise-

Melifera instar apīs quando per florea doctūm
Rem magnam prestans, rura vagare virūm;
Excerpisq; sibi quod femina, ducere honori
Cunq; queat, multa femina laudis amans.
Hanc sed acri videor mihi rem tetigisse, cupisti
VVOLEFFI femineo quippe placere choro.
Quis dubitaret enim? sed adhuc sub iudice lis est,
Hoc mage veri studium femina virne probent.
Licet non dirimam: nam disceptare refugī
Quem torvo adspexit lumine saepe Themis;
Hoc tantum dicam, nō nil dixisse videri
Posim, parte venir laus ab utraq; tibi
Nam tua id virūq; hac est visa oratio, dulcis
Gramine quod fessis in viridante sopor;
Quodq; per aestivos soles restringere duram
Siccā fauce siccim, munere Bacche, tuos
Perge ita femineae laudes dixisse cohortū;
Perge age, deliciis perge placere tuū.
Et dicent nostras partes qui rite tuerur;
DI dent à nostra parte ster ille diu!

Lubens ludebat

JOANNES ERSIVS.
Hamburgensis.

A L I U D.

GRANDE malum mulier. multi dixerunt: sed illud
 Vix puto vix verum; nec solus vix puto; verum
 Iuppiter ipse negat, cum tandem saepe negatam
 Aurifluus Danaën, Lædæa cubilia cygnus
 Pastor Mnemosinen, Satyrus Nyctæida, quando
 Taurus Agenoream, serpens Deioda cepit:
 Quod fuit Amphitruo, quod Asopida lussit in igne,
 Aster, en aquila, tenebris in achida densis.
 Fœmina quale bonum! dicēs Neptune Iuvencus
 AEoliam ludens, aries Bisaltrida, Enipæus
 Iphimedium, equus cereremq; & phorcyda delphin
 Melantheo temerans: quid fœmina, dicat Apollo
 Dædalionem Chionem quod amica rugis
 Pessima quodq; Isen pastor Machareida lussit:
 Quid referam Daphnen, Cyparissum quidve Cyrenem,
 Quod fuit accipiter leo, rusticus, atq; bubulcus.
 Annis ad Amphrysi fluvios: gens reliqua Divum
 Fœmina quale bonum furtis testantur iidem.
 Grande malum, fateor, mulier mala, tutius ipsis
 Vitam animamq; feris poteris committere. Verum
 Est quoq; grande bonum contra mulier bona, summe
 AEquiperanda bono, vita pretiosior ipsa.
 Hinc etiam ipsarum numeris melioribus extat
 Conditio melior, quam iura & vita virorum.
 Barrolus id, Baldus, Deciusq; & maximus Azo,
 Scripserunt multis cum cello Papiniano;
 Ut docta serie WOLFFI Doctissime monstras.
 Ne tamen his nimium tribuas ULRICE cavebis.
 Hoc etenim vitii cunctis reperimus inesse,
 Ut quo quæ melior, magis imperiosior extet,
 Et laudata gerat majores pectore fastus.

Fratri meo candidiss.

L. M^q. fecit

IOACHIMUS ARPIUS Hamburgens.

E I D E M.

MIRor, *Wolfiade Themidos genuina propago*
Sacra, quod faveas adeo, & de lingua tanta
Fœmineo tribuas generi, cum Iustiniano
Induperatore, haud ulli virtute secundo
Quæ genus & pietas. & fulgidus indolis ardor.
Jam dudum cæli nitidum super æthera vexit.

Cum tamen hanc minimum, mulier sit, teste Menandro,

Ex summis (ignosce) malis, dum talia verba.

Ἡ δὲ Πάριος, γυνὴ τίς ποῦς σε κακὰ τέλῃ promit;

Immo ex Socrate, (qui vel solus iudice Phæbo.

Est visus sapiens) dum quidam quereret olim.

Vxorem cur eam parvam duxisset & apertè

Eligere heu volui, respondit, parva malorum.

Quin & in uxores legitur concessa maritis,

Quondam summa, hoc est, vitæq; neciq; potestas.

Ast hac perpendens, acie Rationis & Equi,

Audiat hoc mulier, mirari desino paulum:

Non etenim temere, non gratis, non sine causa;

Auguror hac illi te concessisse IO ANNE S

VLDALRICE, Patrii MAGNI non degener heres.

Debilitas se xus meret hoc, patusq; periculum.

Lubrica consilia & variae discrimina sortis.

Pergito Wolfiade partes defendere se xus

Fœminei, is justâ te olim mercede beabit.

Honoris & amoris ergo

Lusit.

ALBERTVS CHRISTOPHORUS LINCK.

Hageno. Alsatius.

ALIUD.

Dum genus & sexum muliebre, candide
 WOLFFI,
 Laudibus exornas cello de ponte cathedræ,
 Non tua cum nostris quadrant examina: namq;
 Singula non ita nos mulierum jura videmus,
 Quam tu, qui penitus sacra jura revolvere sexus
 Fæminei summo studio, infractog; labore
 Niteris. An labor iste suâ mercede carebit?
 Non: laus in promptu est; Homines sic voce videntur
 Ferre sonum, quorum tua vox pervenit ad aures;
 WOLFFI Seloquij splendore ceruscat, & arte
 Dicendi quod vult & quod lubet instar aquai
 Largi fluiæ potis est mentes perducere & aures.
 Nec satis hoc WOLFFI: te bella puellula, totus
 Fæmineusq; simul chorus ampla laude beabit,
 Ut sic perpetuò tua laus ad sydera vergat.
 Felicem, WOLFFI, te terq; quaterq; beatum
 Æstimo, qui propriâ clares virtute, secundus
 Nulli: Maacte animo. Virtus non deserit ullum.

Amicitia non intermoritura ergò
 deproperabat.

Augustinus Köcker. Jun
 Lübeckens.

E IDEM.

Noto Mæonidæ nomen celebratur in
 orbe,
 Quod cecinit laudes Heroum, & fortia
 gesta.
 Omnibus estq; Maro divinus in ore, La-
 tina

Prælia quòd scripsit, magnæ & cunabula Romæ.
 Romani Eloqui fontem, jam solis ab ortu
 Solis ad occasus merito canit utraq; terræ,
 Ob varias ab eo scriptas res, & bene gestas.
 Magnum Nasonis nomen, quæ nesciat ætas?
 Donec erunt ignis arcusque cupidinis arma?
 Quid moror exemplis, quorum me turba fatigat?
 Quod fuit in votis, mansit sua gloria quemque,
 Cui vel cura fuit, pandendo fortiter acta.
 Sive modis aliis sibi magnos quærere honores.
 Quare ne dubita, WOLFI victor amande,
 Reddenturque tuo tibi præmia digna labore.
 Namq; licet magnum, quod erit tua fama perennis,
 Nec peritura prius; pereat quam machina mundi.
 Attamen hoc majus, sūmo & pro præmio habendum
 Quod tibi devincis pulcerrima corpora-Nymphas,
 Non modo quas Tubinga parit, producit & alma
 Giesa, Treboccorum vel quas Augusta potentūm
 Nutrit, at hoc alimum quas educat atq; Rosetum.
 Visus enim mihi sum non pridem audisse puellam,
 Gutturè blandiloquo fundentem talia verba
 Ad comites, reliquasq; suas cum laude sorores:

K

Spiritus

*Spiritus hucce meus vacuas prius ibit in auras
O socia! mihi quam subeant obliuia WOLFI,
Nostis enim nostro quantum addidit ipſus honoris
Sexui, ubi nuper ~~deseruit~~ nostra recenset
In medicq; virum Doctorum laudibus ornat
Sexum ſemineum, verbisq; extollit ad auras.
Ergo favete mihi; & mihi conſentite ſorores
Atq; hunc VLRICVM mecum, rogo, pergitte amare.*

Currente calamo

Amicitia perpetua gratia adpoſuit

JOANNES JESSENIUS
Flenſburgo - Holſatus.

EPILOGI LOCO

Carmen hoc Elegiacum mittit ad Feminas & Virgines,
quarum encomium

Dn. IOANNES VLRICUS WOLFIUS &c.
Amicus fraternæ mihi colendus
nuper protulit.

Superi donant mortalibus optima dona;
Sed meruit ſummus difficilisque labor.

Juppi-

Iuppiter alme parens donabis & optima quæq;
 WOLFI hæc promeruit maximus ille labor.
 Verum, en! depromit magnalia dona Minerva
 Ex cerebro solum filia nata Jovis;
 Imponitq; tuæ fronti aurea ferta, graviq;
 Adjungit capiti digna brabeja tuo.
 Iuppiter hæc. Verum quæ vos ô maxuma turba
 Fœminea addetis munera? quæve bona?
 Credite, nullus adest qui munera vestra tueri
 Quævis sic voluit: WOLFIUS ast voluit.
 Nec voluit solum; sed præstitit ille reapse
 Ut præsens cultum comprobat illud opus.
 Hicce labor magnus; magna & contenta putantur:
 Magnus fœmineus Virgineusq; chorus.
 Ergo quæ meruit; quæ vos, quæ digna brabeja
 Obfertis? poscit præmia digna labor.
 Dicite! Sed dictum: Sic bella puellula dixit
 Formoso juveni; quæ tibi vera fero.

*WOLFIVS æternum meruit decus: omnis &
 illum*

Virgo laude colet: subdita Virgo fiet.

HERMANNUS à DORNE
 Lubecens.

CAUTIO.

Lector *Candidè*. Pedem hic figiro amplius & hanc cautellam auribus excipe. Quæ introduxi in hunc discursum meum: In gaudeant saltem melioris notæ Mulieres, non scuriles illæ plagæ & mercenariæ. In quarum peccatis aut vitijs, nec tibi Viro ingenuo; nec tibi Iudici æquiori quid detractum eo. Est sane fragili huiusmodi sexui subcurrendum, ne vel tibi Marito concessum videatur pro lubitu in Uxorem tuam more Veterum Romanorum se vivere. Vel tibi Iudici, eo quod quid Iuris sit, non intelligant, sententiam dicere. Proculi autem, quantum potui: & spondeo tibi, fore hoc meum opusculum olim auctius, si DEVS Vires & robur conceßerit, proditurum. Hac vice

Ibant quo poterant, quo non poterant ibi stabant.

Interim & hoc te monitum velim Lector, in perlegendò hoc discursu, si quæ Errata & σφάλματα occurrerint: ea pro Candore tua innato corrigere haud dedigneris. Sunt autem Errata hæc.

B. 1. fac. 2. lin. 21. lege omnes. B. 3. fac. 1. lin. 27. lege lotis. C. 2. fac. 2. lin. 24. lege mulieri. C. 3. fac. 1. lin. 8. lege capit. lin. 10. lege Matth. de Afflict. D. 1. fac. 1. lin. 17. leg. potestate. D. 2. fac. 1. lin. 4. dele majuscul. S. D. 3. fac. 1. lin. 18. lege privil. fac. 2. lin. 14. lege l. 1. ff. &c. D. 4. fac. 1. lin. 7. lege eum. D. 4. fac. 2. lin. 8. lege dignitate. in lin. 13. adde. cum hæc paria sint ex l. 137. ff. de V. S. lin. 19. lege AD. lin. 31. lege alioquin. E. 4. fac. 1. lin. 19. lege recuperat. lin. 22. lege nuptiis. fac. 2. lin. ult. lege inditium. F. 3. fac. 1. lin. 1. lege impetrare. F. 4. fac. 1. lin. 19. lege prælatam. fac. 2. lin. 12. post renunciaverit; adde. quin renuntiatio illa valeat. G. 2. fac. 2. lin. 5. lege solvendum. G. 3. fac. 1. lin. 5. dele c. in &c. H. 1. fac. 1. lin. 1. lege talem. H. 4. fac. 1. lin. 4. lege GERHARDUS.

Et hæc sunt, quæ ego quidem tumultuariè quasi conspicere potis fui. Si quæ alia sunt: ipse corriges. Vale iterum atq; iterum &

S A L V E.

E IDE

Oto Mæonid
Quod cecinit
Omnibus est q̄s

Prælia quòd scripsit, magna
Romani Eloquiū fontem, ja
Solis ad occasus merito car
Ob varias ab eo scriptas res
Magnum Nasonis nomen,
Donec erunt ignis arcusque
Quid moror exemplis, quo
Quod fuit in votis, mansit
Cui vel cura fuit, pandendo
Sive modis aliis sibi magno
Quare ne dubita, WOLF
Reddunturque tuo tibi præ
Namq; licet magnum, quo
Nec peritura prius; pereat q
Attamen hoc majus, sūmo
Quod tibi devincis pulcerri
Non modo quas Tubinga
Giesa, Treboccorum vel q
Nutrit, at hoc alium quas
Visus enim mihi sum non p
Guttare blandiloquo funde
Ad comites, reliquasq; suas

K

celebratur in
,
um, & fortia

nus in ore, La
a
la Romæ.

ortu
ra,
estas.
ætas?
rma?
a fatigat?
uemque,
ta:

onores.
amande,
abore.
ma perennis,
na mundi:
io habendum
i-Nymphas,
icit & alma
a potentūm
Rosetum.
se puellam,
verba
sorores:

Spiritus

